

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	1
1. Keele- ja kirjanduspädevus	2
2. Ainevaldkonna õppeained ja maht	2
3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming	3
4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi	4
5. Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega	5
6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi	7
7. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine	8
8. Hindamise alused	10
9. Füüsiline õpikeskkond	11
Eesti keele ainekava	12
Eesti keele kursusekavad	14
G1 1. kursus „Keel ja ühiskond“	14
G1 2. kursus „Praktiline eesti keel I“	17
G1 3. kursus „Praktiline eesti keel II“	20
G2 4. kursus „Meedia ja mõjutamine“	24
G2 5. kursus „Praktiline eesti keel III“	27
G3 6. kursus „Teksti keel ja stiil“	31
G3 7. kursus „Töö tekstiga“	34
Kirjanduse ainekava	37
Kirjanduse kursusekavad	40
G1 1. kursus „Kirjandus antiigist 19. sajandini“	40
G1 2. kursus „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“	43
G2 3. kursus „Identiteet ja eesti kirjandus“	46
G2 4. kursus „Kirjanduse põhiliigid ja žanrid“	50
G2 5. kursus „20. sajandi kirjandus“	53
G3 6. kursus „Uuem kirjandus“	56
G3 7. kursus „Kirjandus ja ühiskond“	60
Valikkursused	63
Kursus „Kirjandus ja film“	63
Kursus „Riigieksami ettevalmistus“	67
Kursus „Draama“	69
Kursus „Väitlemine“	73

1. Keele- ja kirjanduspädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk Pärnu Koidula gümnaasiumis on kujundada õpilastes keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust mõista keelt ja kirjandust kui rahvusliku ja eneseidentiteedi alust ja kunstiliiki ning mõista ja hinnata rahvuslikku ning maailma kultuuripärandit.

Keele- ja kirjanduspädevus tähendab oskust kasutada keelt erinevates suhtlusolukordades, et saavutada oma eesmärged, arvestades suhtlusnorme ja keelekasutustavasid. Keele- ja kirjanduspädevus on oskus erinevaid tekste mõista ja luua, analüüsida ning kriitiliselt hinnata.

Keele ja kirjanduse õpetamise kaudu taotletakse, et gümnaasiumi lõpuks õpilane:

- 1) väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses;
- 2) arutleb loetud, vaadatud või kuulatud teksti põhjal teemakohaselt ja põhjendatult;
- 3) teab tekstide ülesehituse põhimõtteid, koostab eri liiki tekste, kasutades alustekstidena nii
- 4) teabe- ja ilukirjandustekste kui ka teisi allikaid neid kriitiliselt hinnates;
- 5) hindab kriitiliselt meedia- jm avalikke tekste, tunneb ära tekstide mõjutusvahendid;
- 6) mõistab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust;
- 7) väärtustab kirjanikku kui loojat ning kirjandust kui tunde- ja kogemusmaailma rikastajat, kujutus- ja mõttemaailma arendajat;
- 8) teab eesti ja maailmakirjanduse olulisemaid autoreid ning kirjandusteoseid, seostab neid ajajärgu ja kultuurikontekstiga;
- 9) tunneb tähtsamaid kirjandusvoole ja -žanre, eristab kirjandusteksti poeetilisi võtteid ning peamisi kujundeid;
- 10) analüüsib ja tõlgendab eri liiki kirjandusteoseid.

2. Ainevaldkonna õppeained ja maht

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus. Õppeained jagunevad kohustuslikeks ning valikkursusteks.

Kohustuslikud kursused on järgmised:

- 1) eesti keel 6 kursust: „Keel ja ühiskond“, „Meedia ja mõjutamine“, „Teksti keel ja stiil“, „Praktiline eesti keel I“, „Praktiline eesti keel II“ ja „Praktiline eesti keel III“;
- 2) kirjandus 5 kursust: „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“, „Kirjandus antiigist 19. sajandini“, „Kirjanduse põhiliigid ja -žanrid“, „20. sajandi kirjandus“ ning „Uuem kirjandus“;
- 3) Valikkursused „Töö tekstiga“, „Identiteet ja eesti kirjandus“ ja „Kirjandus ja ühiskond“.
- 4) Vabad valikkursused „Väitlus“, „Draama“, „Riigieksami ettevalmistus“, „Kirjandus ja film“

EESTI KEEL JA KIRJANDUS				
Eesti keel				
Aste	Õppesuund	Kursused		ÕK
G1	kõik suunad	1.	Keel ja ühiskond	RK
		2.	Praktiline eesti keel I	RK
		3.	Praktiline eesti keel II	RK
G2	kõik suunad	4.	Meedia ja mõjutamine	RK
		5.	Praktiline eesti keel III	RK
G3	kõik suunad	6.	Teksti keel ja stiil	RK
		7.	Töö tekstiga	SK
Kirjandus				
Aste	Suund	Kursused		ÕK
G1	Kõik suunad	1.	Kirjandus antiigist 19. sajandi lõpuni	RK
		2.	Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine	RK
G2	Kõik suunad	3.	Identiteet ja eesti kirjandus	RK
		4.	Kirjanduse põhiliigid ja žanrid	RK
		5.	20. sajandi kirjandus	
G3	Kõik suunad	6.	Uuem kirjandus	RK
		7.	Kirjandus ja ühiskond	SK

3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja. Keele valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Keele ja kirjanduse õppeainete kaudu kujundatakse keele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengu kõrval ka gümnasisti identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

Eesti keele ja kirjanduse teadmised loovad teoreetilise aluse praktilise keeleoskuse arendamisele. Seetõttu järgneb igale keeleteadmiste kursusele praktilise keele kursus ja on sellega lõimitud. Praktilise keele kursuses kasutatakse kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteedena keeleteadmiste kursuses käsitletud teemasid ning õppekava läbivaid teemasid, samuti kirjanduskursuses käsitletavaid teemasid. Praktilise keele kursused on keskendatud õpilase suulise ning kirjaliku

suhtluse, arutlus- ja väljendusoskuse arendamisele; eri liiki tekstide koostamise, selleks vajaliku teabe hankimise ning kasutamise kujunemisele. Õigekirja- ja õigekeelsusküsimusi korratakse kõigi kursuste vältel.

Kirjanduse ainekava on teksti- ja lugejakeskne. Tähelepanu pööratakse ilu- kirjandusteose kui terviku mõistmisele, tekstide analüüsimisele ja tõlgendamisele, kujundlikule keelele ning poetikale. Teises ja kolmandas kursuses keskendutakse eri liiki ja žanris kirjandusteoste analüüsile ning tõlgendamisele. Omandatud teadmisi rakendatakse uuema kirjanduse kursuses ja kahes ülevaatlikumas kursuses, samuti valikkursustes. Eesti kirjandus on lõimitud kõigisse kursustesse. Keele- ja kirjanduskursusi seob tegelemine tekstidega: teksti mõistmine ning tõlgendamine, keeleliste ja stiililiste väljendusvahendite eritlemine ja analüüs ning võimalust mööda ühiste tekstide alusel kirjutamine. Kirjanduskursustes on analüüsi- ja tõlgendusobjektiks ning kirjutamise alustekstiks on valdavalt ilukirjandustekst.

4. Üldpädevuste kujundamise võimalusi

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õppimise kaudu kujundatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi. Üldpädevusi kujundatakse erinevate tekstide lugemise, reflekteerimise ja koostamise kaudu ning selleks on nii mitmesuguseid koostöövorme (nt ühised arutelud, esitlused, rühmatööd, projektid) kui ka individuaalse töö võimalusi (nt uurimistöö koostamine).

Üldpädevuste saavutatus kajastub tekstiloomes, esitlustes ning arutlustes. Pädevustes eristatava nelja omavahel seotud komponendi - teadmiste, oskuste, väärtushinnangute ning käitumise kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob soodsa õpikeskkonna ja aluse õpetaja ning õpilaste tulemuslikuks koostööks.

Kultuuri- ja väärtuspädevus. Nii keele- kui ka kirjandusõpetuses rõhutatakse vaimseid väärtusi: emakeele eripära, arenguloo ja kasutusvaldkondade tundmist, suhtumist kirjandusse kui kunstiloomingusse ning kirjanikusse kui loojasse. Keelt ja kirjandust õpetades kujundatakse õpilase kõlbelisi väärtusi, sotsiaalseid hoiakuid ning tõekspidamisi, suhtumist oma ja teiste rahvaste kirjandusse ning kultuuripärandisse laiemalt.

Koidula kooli õpilastes kujundatakse kooli traditsioonide, eesti keele ja kirjanduse õpetamise kaudu hoiakut, mis väärtustab eriliselt Lydia Koidulat kui rahvusliku eneseteadvuse ja ühiskonnaelu aktiivset kujundajat, luuletajat ja eesti teatrile alusepanijat.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus. Keele- ja kirjandustundides kasutatavas paaris- ning rühmatöös kujundatakse koostööoskust, julgustatakse oma arvamust avaldama, kaaslaste ideid tunnustama ja teisi arvestama ning ühiseid seisukohti otsima. Eri laadi ülesannete kaudu kujundatakse oskust eetilisel ja olusid arvestades suhelda nii suuliselt kui ka kirjalikult, nii vahenditult kui ka internetikeskkonnas.

Enesemääratluspädevus. Tekstide üle arutledes toetatakse õpilase minapildi kujunemist, õpiolukordades luuakse võimalused suhestuda käsitletavate teemadega, loovülesannete kaudu tuuakse esile õpilase isikupära ja andelaad ning avardatakse maailmapilti.

Õpipädevus. Keele- ja kirjandustundides arendatakse kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Suhtluspädevus. Keele- ja kirjandustundides kujundatakse suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamist ja põhjendamist oskust. Õppimise ja õppetekstide kaudu kujundatakse arutlemise, väitlemise ning nüüdisaegse kirjaliku suhtlemise aluseid.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus. Teabetekstide põhjal arendatakse oskust lugeda teabegraafikat või muul viisil visuaalselt esitatud infot, leida arvandmeid, õpitakse leitud infot analüüsima, sõnalise teabega seostama ning tõlgendama. Vanemates tekstides kasutatud mõõtühikute teisendamise kaudu edendatakse arvutusoskust. Õpitakse eristama teaduslikku teavet ilukirjandus- ja aimateabest. Õpitakse kasutama tehnoloogilisi abivahendeid tekste luues, korrigeerides ning esitades.

Ettevõtlikkuspädevus. Ettevõtlikkuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikaist.

Digipädevus. Keelt ja kirjandust õppides kasutatakse digivahendeid ja erinevaid teabeotsingumeetodeid internetis eri liiki tekstide ning audiovisuaalse meedia otsimiseks ja saadud teabe rakendamiseks probleeme lahendades, nende üle arutledes või uut sisu luues, kasutades digikeskkonda sihipäraselt koos teiste teabeallikatega. Koostatakse ja luuakse digitaalseid tekste ning vormistatakse neid digivahenditega, mõistetakse intellektuaalse omandi kaitse vajadust ja järgitakse autoriõigusi, sh teksti digitaalsel kujul säilitamist. Isikuandmeid sisaldavaid tekste koostades ning digikeskkonnas suheldes pööratakse tähelepanu interneti turvalisusele ja igapäevaelu väärtuspõhimõtete arvestamisele.

5. Õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Eesti keel on ühtaegu nii õppe korraldamise keel kui ka keskne õppeaine. Hea keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ning toimetulekuks isiklikus ja avalikus elus.

Samaaegu arendavad kõik õppeained keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara mõistmist ja kasutamise oskust, teksti mõistmist ning tekstiloomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Seega kujuneb õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus välja mitte üksnes eesti keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel. Kuigi keeleoskust arendatakse järjekindlalt ja teadlikult keele- ja kirjandustundides, tehakse pidevat koostööd teiste ainete õpetajatega.

Võõrkeeled. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine võib äratada huvi võõrkeelte õppimise vastu; õpitavas võõrkeeles kirjutatud teoste lugemine ja arutamine võib teadlikul suunamisel äratada huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ja kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse arendamist.

Loodusained. Loodustekstid eesti keele õppekirjanduses ja ilukirjanduses aitavad kaasa looduse tundmaõppimisele ning väärtustamisele. Loodusluule lugemine ja esitamine, sellega seotud esteetilis-emotsionaalsed elamused, samuti kirjandusteose looduskirjelduse kui kunstilise kujundi analüüs, selle tähenduse mõistmine teose kontekstis ergastab tähelepanu looduse ilule ning väärtustab loodust kui esteetiliste elamuste allikat. Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainetes kinnistatakse kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja.

Sotsiaalsed. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandusõpetus suunab õpilasi seostama erinevate ajastute teoste probleeme tänapäevaolu ja inimestega. Keeletundides kinnistatakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute ning ajaloosündmuste nimetuste õigekirja norme. Erinevate tekstidega töötades ning arutluste ja väitluste kaudu arendatakse arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskust.

Kunstiained. Kirjandusteoste illustatsioonide analüüs toetab kujutava kunsti spetsiifika ja väljendusvahendite mõistmist. Kirjandusteose käsitluse illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning eri muusikavoolude eripärast ja seostest ajastu kunstisuundumustega. Keeleõppes õpitakse nägema reklaami visuaalseid ja auditiivseid komponente.

Kehaline kasvatus. Loovtegevuste kaudu kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut, väitlustes propageeritakse tervislikke eluviise ning dramatiseeringutes ja rollimängudes kogetakse erinevaid olukordi. Sportlaste elulugude kaudu puututakse kokku üldinimlike kõlbeliste väärtuste, sotsiaalsete hoiakute ja tõekspidamistega.

6. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Ainevaldkonna õppeainete eesmärgiseadet, õpitulemusi ning õppesisu kavandades peetakse õppekava läbivaid teemasid silmas olenevalt õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga.

Elukestev õpe ja karjääri plaanimine. Erinevate õppetegevuste kaudu suunatakse õpilasi väärtustama elukestvat õpet kui elustiili ning mõtestama karjääri planeerimist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi. Õppetegevus võimaldab vahetult kokku puutuda töömaailmaga, nt ettevõtte külastusi, õpilastele tutvustatakse ainevaldkonnaga seotud ameteid, erialasid ja edasiõppimisvõimalusi. Õppetegevus võimaldab õpilasel süvendada teadmisi hariduse ja töömaailma vahelistest seostest. Arendatakse iseseisva õppimise oskust ja vastutusvõimet ning oskust iseseisvalt leida ja analüüsida oma arengu vajadustest tulenevat infot edasiõppimise võimaluste kohta ja koostada karjääriplaan. Erinevad õppetegevused, sh õpilaste iseseisvad tööd, võimaldavad õpilasel seostada huvisid ja võimeid ainealaste teadmiste ja oskustega ning mõista, et hovid ja harrastused hoiavad elu ja karjääri tasakaalus. Rollimängude ja erinevate tekstide käsitlemise, arutelude ning loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õpe võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huve ja võimeid, nii ainealaseid kui ka üldoskusi ja teadmisi, sh oskust koostada õpingutele ja tulevikus tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente.

Keskkond ja jätkusuutlik areng ning tervis ja ohutus. Ainevaldkonna õppeainete kaudu taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlemise kaudu hakkavad õpilased märkama ühiskonnas probleeme ja otsima neile lahendusi.

Väärtused ja kõlblus ning kultuuriline identiteet. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi tekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades kujundatakse õpilaste kõlblisi omadusi, väärtusnorme ja hoiakuid. Oma keele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ning rahvast, teiste rahvaste tekstide toel kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, ent ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond. Oskusi kasutada teabekeskonna vahendeid kujundatakse praktilises tegevuses, mis hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ning kasutamist nii õppeteemakohaste teadmiste suurendamiseks kui ka tekstiloomes.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse otsima alternatiivseid lahendusi.

7. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Eesti keele oskus tähendab eesti kirjakeele valdamist keele nelja osaoskuse (lugemine, kirjutamine, kõnelemine ja kuulamine) valdkonnas.

Lugemisoskust arendatakse erinevate valdkondade tekstide lugemise, nende sisu analüüsimise ja kriitilise hindamise teel. Õpetuses jälgitakse, et käsitletavate tekstide raskusaste kasvaks vastavalt lugemisoskuse arenemisele, et oleks esindatud niihästi seotud (kirjeldavad, jutustavad) kui ka sidumata tekstid (tabelid, graafikud, loetelud jt). Lugemisoskuse arendamise oluline osa on sõnavara laiendamine, selleks omandatakse kogu aineõppes süstemaatiliselt uusi sõnu (vähem tuntud sõnu, võõrsõnu, piltlikke väljendeid). Lugemispädevuse tähtis komponent on oskus leida niihästi trükitud kui ka elektroonilistest allikatest vajalikke tekste ning neist omakorda vajalikku teavet. Lugemisoskuse arendamise avaram eesmärk on kriitilise teabekasutaja ja esteetilisi väärtusi mõistva isiksuse kujundamine.

Kirjutamisoskust arendatakse erineva eesmärgi ja ülesehitusega tekstide loomise kaudu. Valdav osa tekstitüüpe, mida õpilased aineõppes loovad, on neile ülesehituselt ja nõuetelt tuttavad juba põhikoolist.

Kirjutamisoskuse arendamise ülesanne on saavutada neid tekste luues meisterlikkus. Oluline on oskus kirjutada teksti alustekstide põhjal, samuti oskus siduda oma tekstiga teistest tekstidest saadud teavet, viidata, tsiteerida ja refereerida. Kirjutamisoskuse vältimatu eeldus ja komponent on hea ja toimiv õigekirjaoskus. Seetõttu kinnistatakse ning arendatakse kirjutamisülesannete kaudu pidevalt õigekirjaoskust.

Kõnelemisoskuse arendamise keskne ülesanne on täiustada võimet valida suhtlusolukorrast ja vestluspartnerist lähtudes sobiv toon ning stiilivahendid. Tähtis on ka oskus suhtlust alustada, arendada ning tõrjuda. Kõnelemisoskust arendatakse erinevate suhtlusülesannete kaudu, paari- ja rühmatööde aruteludes, klassi ees esinedes ning koha pealt vastates. Reaalelulisi suhtlusolukordi harjutatakse rollimängudes. Kõnelemisoskuse tähtis komponent on argumenteerimisoskus, võime oma seisukohti esitada ja kaitsta, kasutades nii ratsionaalseid, emotsionaalseid kui ka eetilisi põhjendusi. Argumenteerimisoskust arendatakse arutelude, diskussioonide ning ümarlaua vormis.

Kuulamisoskuse arendamise eesmärgid on vestluspartneri suhtluseesmärgi mõistmine, veenmise ja manipuleerimise äratundmine ning suulises vormis esitatud teabe ja aimetekstide mõtte mõistmine. Oluline on avalikule esinejale sisukate teemast lähtuvate küsimuste esitamise oskus. Kuulamisoskuse arendamiseks võib kasutada aruteludest või loengutest kokkuvõtete tegemist ning poliitiliste kõnede analüüsi.

Kirjanduse õppe-eesmärkide ja õpitulemuste põhjal on kirjandustunni õppetegevused seotud ilukirjanduse ja kultuuriteemaliste teabetekstide, sh

esseistika lugemise, analüüsi ja tõlgendamisega, ent ka suulise ning kirjaliku eneseväljendusega. Lugeja- ja tekstikeskse kirjandusõpetusega asetub esikohale lugemine ning sellega seotud tegevused, tagaplaanile jääb kirjanduslugu.

Kirjandustunnis kasutatakse eri kirjandusteaduslikke meetodeid lähilugemisest võrdlev-ajalooliseni. Kirjandusega tegeldes välditakse meetodi ühekülgisust.

Nii on näiteks ülesandeks:

- 1) analüüsida kirjandusteost ajastu kultuuritervikus, seoses ajaloo, kunsti ja filosoofiaga;
- 2) vaadelda kirjandusteost kui kirjaniku elu peegeldust ja edasiarendust;
- 3) uurida teksti struktuuri- ja suhteid ja tähendust nii lugedes kui ka ise kirjutades;
- 4) analüüsida teksti jutustuse seisukohalt: luua aega ja tegevuskohta, joonistada üles tekstiruume, uurida süžee ja faabula seoseid, narratiivsust jm;
- 5) mõtestada lahti väite võtmesõnu; sõnastada oma arvamust või küsimusi, argumenteerida;
- 6) leida olulist ja seostada seda varem loetuga, struktureerida teavet ning edastada seda graafiliselt;
- 7) võrrelda ja vastandada teavet, tuua esile ühiseid ning eriomaseid jooni;
- 8) leida tekstidevahelisi seoseid narratiivis, kompositsioonis, tegelastes, episoodides, motiivides, üksiksõnadest ja fraasides;
- 9) leida arhitektuaalseid seoseid süžeedes, tegelastüüpides, motiivides ning väljendites;
- 10) teisendada teksti teise žanrisse;
- 11) analüüsida eri stiile ja allkeeli ning nende segunemist kirjandustekstis;
- 12) võrrelda ilukirjanduse väljendusvahendeid filmi- ja teatrikunstiga võttes;
- 13) tegelda kunstiteose poetikaga, uurida oma lugemisuskust, -eelistusi ja lugejaajalugu, erinevaid lugejarühmi ning lugemismudeleid.

Kirjandusõpetuse eesmärged aitavad saavutada kirjandusteoste motiividel loodud või kirjanduslugu tutvustavate mängu- ja tõsielufilmide vaatamine, helisalvestiste kuulamine, samuti teatris ja muuseumis käimine ning nende tegevustega seotud ülesanded.

Ilukirjandustekstide kõrval loetakse kirjandustunnis ka kirjandusõpet toetavaid metatekste. See süvendab oskust kasutada erinevaid teabevahendeid ja kujundab kriitilist suhtumist internetiallikaisse.

Esseistikat või kirjanduskriitikat lugedes, seda kirjandusteose analüüsil kasutades kasvab oskus korrektselt tsiteerida ja refereerida, kujuneb arusaam autoriõigusest ning plagiaadist. Eakohaselt valitud kirjanduskriitika lugemine toetab tööd tervikteostega, pakkudes isikust, ajastust, kultuurist vm lähtuvaid eri tõlgendusvõimalusi, õpetades ühtlasi tekstisse kriitiliselt suhtuma. Õpetlik on otsida teavet teose probleemide, ideede, tegevusaja ja -kohtade jms kohta; leida teksti põhiidee ning seostada seda oma elu- ja lugemiskogemusega; esile tõsta ja ümber

sõnastada olulisi mõtteid; teha loetust kokkuvõtte või esitada teavet teises vormis; sõnastada poolt- ja vastuargumente; esitada teksti kohta küsimusi või neile vastata; analüüsida teksti põhjal koostatud väiteid.

Tekstipoeetilise käsitluse korral on kasutusel tekstide ühiseid ja eriomaseid jooni sedastav võrdlusmeetod.

Kirjandustunnis käsitletut aitab kinnistada õpitu suuline ja kirjalik rakendamine. Selleks kirjutatakse analüüse, arutlusi ja loovtöid ning kasutatakse suulise eneseväljenduse võtteid (rühmatööde esitlused, ettekanded, kõned, väitlused). Nii teoste tõlgendamisel kui ka esinemisioskuse ja -julguse arendamisel kasutatakse rollimängu- ning dramatiseeringumeetodit.

Õppetegevust plaanides lähtutakse aktiivõppe (sh avastus-, uurimis-, probleem- ja projektõppe) põhimõtetest, võimaldades õpilastel töötada nii üksi, paaris kui ka rühmas, et arendada nende koostööoskust ja vastutustunnet.

Õppetegevuse kavandamisel on õpetajal professionaalne õigus koostöös õpilastega teha valikuid õppesisu käsitlemises arvestusega, et taotletavad õpitulemused oleksid saavutatud ning üld- ja valdkondlikud pädevused kujundatud, lähtudes õpilaste eelnevatest teadmistest- oskustest.

8. Hindamise alused

Hindamisel lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sättest. Keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ning hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks.

Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste, kirjalike tööde ning praktiliste tegevuste alusel. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised.

Tähtsal kohal on õpilast toetav kujundav hindamine, mis keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega.

Hindamise kriteeriumid on täpsustatud kursusekavades.

Eesti keeles hinnatakse:

- 1) korrektset suulist ja kirjalikku keelekasutust;

- 2) eri liiki suuliste ja kirjalike tekstide mõistmist ning kriitilist analüüsi;
- 3) tekstiloomeoskust;
- 4) argumenteerimisoskust;
- 5) teabeallikate kasutamise oskust.

Kirjanduses hinnatakse:

- 1) teoste lugemist, tõlgendamist ja analüüsi;
- 2) argumenteerimisoskust;
- 3) eri liiki tekstide loomise ja esitamise oskust;
- 4) eesti ja maailmakirjanduse peamiste arengusuundade tundmist;
- 5) ilukirjandusliku keelekasutuse eripära mõistmist ja valdamist.

Praktilise eesti keele tundides tehtud tööde tulemusi, mis näitavad kirjanduskursuste või teiste eesti keele kursuste õpitulemuste saavutatust, võib hinnata ja arvestada vastavate kursuste osalise sooritusena. Samuti võib kirjanduskursustes ning teistes eesti keele kursustes tehtud tööde praktilise eesti keele kursuse õpieesmärkidele suunatud tegevusi hinnata ja arvestada praktilise eesti keele kursuse osalise sooritusena.

9. Füüsiline õpikeskkond

Pärnu Koidula gümnaasium korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab mööblit sobivalt ümber paigutada rühmatöökõiks ning ümarlauavestlusteks ja vajaduse korral õpet arvuti- või multimeediaklassis, kooli raamatukogus ning väljaspool kooli.

Kool võimaldab:

- 1) õppekomplektid (õpikud, töövihikud, õpetajaraamatud) kõigi kursuste tarbeks;
- 2) klassiruumis kasutada õigekeelsussõnaraamatuid ja võõrsõnade leksikoni, tekstikogumikke, kirjandusteoseid ning audiovisuaalvahendeid;
- 3) õppes kasutada tänapäeval info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid, sh netisõnaraamatuid.

Eesti keele ainekava

1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Gümnaasiumi eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas;
- 2) on keeleteadlik, tajub keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele
- 3) muutumise tendentse;
- 4) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt;
- 5) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada;
- 6) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;
- 7) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid;
- 8) mõistab korrektse kõne ja kirjakeele, sh õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike
- 9) dokumentide, ning ainevaldkonnaalaste teadmiste olulisust töömaailmas üldiselt;
- 10) teab ainevaldkonnaga seotud elukutseid ja ameteid ning mõistab nende töö väärtust tööturul.

2. Õppeaine kirjeldus

Eesti keele kui õppeaine sisu jaguneb kaheks valdkonnaks: keeleteadmisteks ning praktiliseks keeleoskuseks. Eesti keele kursustega püütakse tekitada õpilastes huvi filoloogia vastu laiemalt ning anda neile baasteadmistega võrdses mahus praktilisi oskusi.

Õppeaines käsitletakse põhjalikult keele ülesandeid ühiskonnas: kuidas keel toimib märgisüsteemina, milline on eesti keel teiste maailma keeltega võrreldes oma ehituse ja iseärasuste poolest, mis on eesti murded ning kuidas on eesti kirjakeel ajalooliselt nende põhjal kujunenud. Tähtsal kohal on keele varieerumise käsitlemine - eristatakse kirjakeelt ja kõnekeelt, eri allkeeli ja slängi ning nende kasutusvaldkondi. Käsitletakse ka eesti keele arendamise küsimusi ning Eesti keelepoliitikat.

Keele ja ühiskonna suhete mõistmine aitab aru saada keelest kui infovahetussüsteemist ning kesksest identiteedi väljendajast.

Süsteemaatiline ülevaade antakse meediast ja mõjutamisest. Käsitletakse reaalsuse konstrueerimist meedia vahendusel ning kuidas ja mis keelevahenditega luuakse samast nähtusest erinevaid käsitlusi. Sellega seoses selgitatakse ajakirjanduseetikat. Käsitletakse reklaami ning selle mõjutamisvõtteid, elektroonilist meediat ja selles tekkinud uusi suhtlusvõimalusi ning nendega seotud

ohte ja manipuleerimisvõimalusi. Meediaõpetusega kujundatakse kriitilist meediatarbijat.

Süvendatult vaadeldakse teksti keele ja stiili küsimusi. Käsitletakse erinevate tekstiliikide keelelisi ja stilistilisi erinevusi, vaadeldakse sõnavara stiililisi kihistusi ja tähendusnüansse ning kirjutamise komponente ja nõudeid eri tekstiliikide keelele. Süstemaatiline ülevaade antakse põhilistest stiilivigadest.

Praktiline eesti keele oskus tähendab keele valdamist lugedes, kirjutades, kõneldes ja kuulates. Lugemisoskuse arendamise avaram eesmärk on kujundada kriitilist teabekasutajat. Kirjutamisoskust arendatakse erineva eesmärgi ja ülesehitusega tekstide loomise kaudu, õpetades viitama, tsiteerima, refereerima ning kirjutama alustekstide põhjal. Kirjutamispädevuse eeldus on hea õigekirjaoskus.

Kõnelemisoskus tähendab nii oskust esineda kui ka valida suhtlusolukorrast ning vestluspartnerist lähtuvalt sobiv toon ja stiil. Kuulamisoskuse arendamise eesmärk on mõista vestluspartnerit ja esinejat, tunda suulistes meediakanalites ära faktiinfo ja arvamus ning mõjutamine ja manipuleerimine; olla valmis esitama täpsustavaid küsimusi ning vastuväiteid.

3. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) väljendab ennast nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normide järgi;
- 2) valib suhtluskanaleid ning väljendusvahendeid, lähtudes funktsionaalsetest, eetilistest ja esteetilistest kaalutlustest;
- 3) oskab tekstide loomiseks leida, kriitiliselt hinnata ja kasutada eri laadi teabeallikaid;
- 4) teab tekstide ülesehituse põhimõtteid ja iseärasusi, oskab luua ning analüüsida eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 5) analüüsib ja hindab kriitiliselt avalikke tekste ning tunneb tekstide mõjutusvahendeid.

Eesti keele kursusekavad

G1 1. kursus „Keel ja ühiskond“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Keel ja ühiskond
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Ajalugu, ühiskonnaõpetus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Õppeaines käsitletakse põhjalikult keele ülesandeid ühiskonnas: kuidas keel toimib märgisüsteemina, milline on eesti keel teiste maailma keeltega võrreldes oma ehituse ja iseärasuste poolest, mis on Eesti murded ning kuidas on eesti kirjakeel ajalooliselt nende põhjal kujunenud. Tähtsal kohal on keele varieerumise käsitlemine - eristatakse kirjakeelt ja kõnekeelt, eri allkeeli ja slängi ning nende kasutusvaldkondi. Käsitletakse ka eesti keele arendamise küsimusi ning Eesti keelepoliitikat. Keele ja ühiskonna suhete mõistmine aitab aru saada keelest kui infovahetussüsteemist ning kesksest identiteedi väljendajast.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<ol style="list-style-type: none"> 1) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas; 2) on keeleteadlik, tajub keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele muutumise tendentse; 3) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt; 4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada; 5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist; 6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid; 7) mõistab korrektse kõne ja kirjakeele, sh õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide, ning ainevaldkonnaalaste teadmiste olulisust töömaailmas üldiselt;

	8) teab ainevaldkonnaga seotud elukutseid ja ameteid ning mõistab nende töö väärtust tööturul.
Kursuse õppesisu	<p>Keele ülesanded: infovahetus, suhteloomine, identiteedi väljendamine, maailmapildi kujundamine. Keel kui märgisüsteem. Teised märgisüsteemid. Graafilised üldistused (joonised, tabelid, skeemid). Pildikeel.</p> <p>Märgisüsteemide ühendamine tekstis. Kunst ja keel.</p> <p>Eesti keele eripära: häälikusüsteem, astmevaheldus, muutevormistik, lausetüübid ja sõnajärg, sõnamoodustus.</p> <p>Eesti keel ja teised keeled. Eesti keel soome-ugri keelena. Euroopa ning maailma keeled (valikuliselt).</p> <p>Keelekontaktid saksa, vene, inglise ja soome keelega. Keele varieerumine ning muutumine.</p> <p>Tänapäevase kirjakeele kujunemine. Kirjakeel ja kõnekeel. Murdekeel ja kodumurre. Kirjakeele norm.</p> <p>Keeleline etikett. Keelekasutuse valdkonnad ning sotsiaalrühmade erikeeled. Släng. Aktsent.</p> <p>Eesti mitmekultuurilise ja mitmekeelse maana. Keeleline tolerantsus. Eesti keelepoliitika. Eesti keele kasutusvaldkonnad ja arendus: keeletehnoloogia, terminoloogia ja oskuskeel, ilukirjandus, tõlkekultuur.</p> <p>Eesti keele staatus ja tulevik.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab ja oskab analüüsida keele rolli, funktsioone ning tähendust ühiskonnas; 2) mõistab allkeelte ja keele varieerumise olemust; 3) tunneb suulise ja kirjaliku keele norme ning etiketti; 4) oskab nimetada ajastuomaseid keelenähtusi.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt kolm kontrolltööd (keele olemus, eesti kirjakeele ajalugu, eesti keele tänapäev), praktilised tööd (vormimoodustus, sõnamoodustus, lausemoodustus), rühmatööd (eesti keele kujunemine ja sotsioperioodid). Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	<ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab ajastuomaseid keelenähtusi; 2) eristab allkeeli;

	<p>3) kasutab erinevaid allkeeli vastavalt suhtlussituatsioonile;</p> <p>4) järgib kirjutamisel õigekirjareegleid;</p> <p>5) kasutab vajadusel kirjakeele normi aluseks olevaid andmekogusid (ÕS, e-keelenõu vm.).</p>
<p>Õppekirjandus</p> <p>Õppematerjalid</p> <p>Lisamaterjalid</p> <p>Lingid</p>	<p>Õpikud: M. Ehala jt. „Keel ja ühiskond“; H. Puksand, M. Ross “Johannes 1”</p> <p>Töövihik: M. Ehala „Keel ja ühiskond“</p> <p>Töövihik: H. Puksand, M. Ross “Johannes 1”</p> <p>A. Kiin, A. Lunter “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik”</p> <p>Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele</p>

G1 2. kursus „Praktiline eesti keel I“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	„Praktiline eesti keel I“
Eelduskursused	„Keel ja ühiskond“
Lõiming	kirjandus, ajalugu, ühiskonnaõpetus, kursus „Keel ja ühiskond“
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Praktiline eesti keele oskus tähendab keele valdamist lugedes, kirjutades, kõneldes ja kuulates. Lugesõhkuse arendamise avaram eesmärk on kujundada kriitilist teabekasutajat. Kirjutamisõhkust arendatakse erineva eesmärgi ja ülesehitusega tekstide loomise kaudu, õpetades viitama, tsiteerima, refereerima ning kirjutama alustekstide põhjal. Kirjutamisõhkuse eeldus on hea õigekirjaõhkus. Kõnelemisõhkus tähendab nii õhkust esineda kui ka valida suhtlusolukorrast ning vestluspartnerist lähtuvalt sobiv toon ja stiil. Kuulamisõhkuse arendamise eesmärk on mõista vestluspartnerit ja esinejat, tunda suulistes meediakanalites ära faktiinfo ja arvamus ning mõjutamine ja manipuleerimine; olla valmis esitama täpsustavaid küsimusi ning vastuväiteid.</p>
Kursuse õppe- ja kasvatusesmärgid	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kinnistab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas; 2) on keeleteadlik, tajub keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele muutumise tendentse; 3) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt; 4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada;

	<p>5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;</p> <p>6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid;</p> <p>7) mõistab korrektse kõne ja kirjakeele, sh õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide, ning ainevaldkonnaalaste teadmiste olulisust töömaailmas üldiselt;</p> <p>8) teab ainevaldkonnaga seotud elukutseid ja ameteid ning mõistab nende väärtust tööturul.</p>
Kursuse õppesisu	<p>Kõnelemine. Suuline esinemine ja suhtlus eri tüüpi olukordades. Argumenteerimine, veenmine; emotsionaalsus, toon. Kirjutamine. Tarbetekstid: elulugu, avaldus, seletuskiri, taotlus, kaebus, kiri ja e-kiri jt. Arvamustekstid. Arvamustekstide ülesehituse põhimõtted. Arvamustekstide koostamine ühiskonna- ja õpilaselu teemadel. Arvamusteksti kirjutamine alusteksti põhjal. Kokkuvõtte koostamine. Õigekirja- ja õigekeelsusküsimuste kordamine. Lugemine. Seotud ja sidumata tekstide (nimestikud, graafikud, tabelid jm) mõistmine. Info otsing erinevatest allikatest. Süstemaatiline sõnavaraarendus (nt harvem sõnavara, sõnamoodustus, sõnavara tõlgendamine, kinnistamine ja praktiline kasutamine).</p> <p>Kuulamine. Teksti suhtlustõlgenduse ja eesmärgi mõistmine eri toiminguis, suhtluspartneri mõistmine dialoogis. Erinevate keelevariantide sotsiaalse tõlgenduse mõistmine.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti suuliselt ja kirjaliku arutleva teksti vormis; 2) koostab levinumaid tarbetekste; 3) oskab alusteksti põhjal koostada referaati ja kokkuvõtet, vältides plagiaati; 4) tunneb põhilisi infootsingu võimalusi (sh elektroonilisi) ning oskab kasutada neis leiduvat infot oma tekstid

	<p>5) võtab kuuldu ja loetud kokku nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis;</p> <p>6) järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.</p>
Hindamisviis	<p>Õpetaja hindab kursuse jooksul vähemalt kolme kirjalikku tööd, ühte loovtööd ja ühte rühmatööd. Praktilise eesti keele kursustes kasutatakse teiste eesti keele kursuste ja kirjanduskursuste sisulisi teemasid praktilise keeleoskuse arendamiseks. Seetõttu võib praktilise eesti keele tundides tehtud tööde tulemusi, mis näitavad kirjanduskursuste või teiste eesti keele kursuste õpitulemuste saavutatust, hinnata ja arvestada vastavate kursuste osalise sooritusena. Samuti võib kirjanduskursustes ja teistes eesti keele kursustes tehtud töid ja tegevusi hinnata ja arvestada praktilise eesti keele kursuse osalise sooritusena. Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.</p>
Hindamiskriteeriumid	<ol style="list-style-type: none"> 1) Eristab argistiili, ametlikku ja kõrgstiili. 2) Oskab tsiteerida ja refereerida, kasutades õiget kirjovahemärgistust. 3) Kasutab tarbetekstides ametlikku stiili. 4) Oskab kirjutada arutlust. 5) Tunneb ära demagoogiavõtteid. 6) Kasutab tekstitöötlusprogrammi kirjalike tööde vormistamisel.
<p>Õppekirjandus</p> <p>Õppematerjalid</p> <p>Lisamaterjalid</p> <p>Lingid</p>	<p>M. Ehala, M. Kitsnik „Praktiline eesti keel“ 10. klass 1.-3. vihik</p> <p>H. Puksand, M. Ross “Johannes 1” Gümnaasiumi eesti keele õpik ja töövihik</p> <p>A. Kiin, A. Lunter “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik”</p> <p>Artiklid ajalehtedest ja ajakirjadest, meediauudised, filmid</p> <p>http://noortehaal.delfi.ee, www.keelevidin.ee, www.politsej.ee, www.nooredkooli.ee, eki.ee jt</p>

G1 3. kursus „Praktiline eesti keel II“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	„Praktiline eesti keel II“
Eelduskursused	„Praktiline eesti keel I“, „Keel ja ühiskond“
Lõiming	Kirjandus, ajalugu, ühiskond
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Praktiline eesti keele oskus tähendab keele valdamist lugedes, kirjutades, kõneldes ja kuulates. Lugemisoskuse arendamise avaram eesmärk on kujundada kriitilist teabekasutajat.</p> <p>Kirjutamisoskust arendatakse erineva eesmärgi ja ülesehitusega tekstide loomise kaudu, õpetades viitama, tsiteerima, refereerima ning kirjutama alustekstide põhjal. Kirjutamispädevuse eeldus on hea õigekirjaoskus.</p> <p>Kõnelemisoskus tähendab nii oskust esineda kui ka valida suhtlusolukorrast ning vestluspartnerist lähtuvalt sobiv toon ja stiil. Kuulamisoskuse arendamise eesmärk on mõista vestluspartnerit ja esinejat, tunda suulistes meediakanalites ära faktiinfo ja arvamus ning mõjutamine ja manipuleerimine; olla valmis esitama täpsustavaid küsimusi ning vastuväiteid.</p>
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas; 2) on keeleteadlik, tajub keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele muutumise tendentse; 3) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt;

	<p>4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada;</p> <p>5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;</p> <p>6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid;</p> <p>7) mõistab korrektse kõne- ja kirjakeele, sh õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide ning ainevaldkonnaalaste teadmiste olulisust töömaailmas;</p> <p>8) teab ainevaldkonnaga seotud elukutseid ja ameteid ning mõistab nende väärtust tööturul.</p>
Kursuse õppesisu	<p>Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad:</p> <p>1) kursusega „Keel ja ühiskond“ seostuvad teemad;</p> <p>2) kirjanduskursustega seostuvad teemad;</p> <p>3) õppekava läbivad teemad.</p> <p>Kõnelemine. Suuline suhtlus lähtuvalt olukorrast ja vestluspartnerist. Sama sõnumi edastamine erinevate keelevahenditega, keelelise väljenduse paindlikkus, otsesem ja kaudsem väljendumine.</p> <p>Ratsionaalsete, emotsionaalsete ja eetiliste argumentide kasutamine ning veenmine ja mõjutamine.</p> <p>Kirjutamine. Tarbekirjade koostamine: juhend, koosoleku memo, tegevuskava. Mitme allika põhjal kokkuvõtte ja referaadi kirjutamine.</p> <p>Ajakirjandustekstide koostamine: arvamyslugu, retsensioon, pressiteade.</p> <p>Veebitekstide koostamine. Õigekirja- ja õigekeelsusküsimuste kordamine. Lugemine. Eri modaalsusega tekstide (kirjaliku, audiovisuaalse, hüpertekstilise) mõistmine. Teksti eesmärgi ja vaatenurga mõistmine, meediatekstide kriitiline analüüsimine.</p> <p>Teksti sisuliste ja keeleliste tunnuste põhjal elektrooniliste otsingustrateegiatega kasutamine.</p>

	<p>Süsteemaatiline sõnavaraarendus (üldkasutatavate võõrsõnade, ilukirjanduskeele sõnavara, käsitletavate teemadega seotud terminoloogia omandamine, kinnistamine ja praktiline kasutamine). Kuulamine. Ratsionaalsete, eetiliste ja emotsionaalsete argumentide eristamine suulises tekstis, kallutatuse ja manipuleerimise äratundmine.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) argumenteerib veenvalt ja selgelt ning kaitseb oma seisukohti; 2) suudab jälgida suulist mõttearendust ning esitada ettekandjale küsimusi; 3) oskab analüüsida meediatekste ning teha eri allikaist põhineva info ja arutluskäikude põhjal kokkuvõtet; 4) oskab kirjutada arvamust ja retsensiooni, vältides plagiaati; 5) järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid.
Hindamisviis	<p>Õpetaja hindab kursuse jooksul vähemalt kolme kirjalikku tööd, ühte praktilist ja ühte rühmatööd. Praktilise eesti keele kursustes kasutatakse teiste eesti keele kursuste ja kirjanduskursuste sisulisi teemasid praktilise keeleoskuse arendamiseks. Seetõttu võib praktilise eesti keele tundides tehtud tööde tulemusi, mis näitavad kirjanduskursuste või teiste eesti keele kursuste õpitulemuste saavutatust, hinnata ja arvestada vastavate kursuste osalise sooritusega. Samuti võib kirjanduskursustes ja teistes eesti keele kursustes tehtud töid ja tegevusi hinnata ja arvestada praktilise eesti keele kursuse osalise sooritusega. Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.</p>
Hindamiskriteeriumid	<ol style="list-style-type: none"> 1) Oskab nii suuliselt kui kirjalikult esitada ja põhjendada oma arvamust. 2) Oskab kommenteerida vastaspoole arvamust. 3) Tunneb ära demagoogiavõtted. 4) Oskab analüüsida erinevaid meediatekste ja kirjutada neist kokkuvõtet, vältides plagiaati. 5) Oskab kirjutada retsensiooni.

	<p>6) Kasutab elektroonilisi infootsinguvõimalusi ja tekstitöötlusprogrammi kirjalike tööde vormistamisel.</p> <p>7) Järgib kirjutamisel õigekirjareegleid.</p>
Õppekirjandus	M. Ehala, M. Kitsnik „Praktiline eesti keel 11. klass“ töövihikud I-III
Õppematerjalid	H. Puksand, M. Ross “Johannes 1” Gümnaasiumi eesti keele õpik ja töövihik
Lisamaterjalid	A. Kiin, A. Lunter “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik” ajalehed, ajakirjad jt
Lingid	eki.ee jt

G2 4. kursus „Meedia ja mõjutamine“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Meedia ja mõjutamine
Eelduskursused	“Keel ja ühiskond”, “Praktiline eesti keel I”, “Praktiline eesti keel II”
Lõiming	Ühiskonnaõpetus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Õppeaines käsitletakse põhjalikult meedia rolli meie identiteedi, maailmapildi ja sotsiaalsetest protsessidest arusaamise kujundajana. Meedia toimimise, sisu ja keelekasutuse analüüsimise kaudu õpitakse tundma mõjutamise varjatud mehhanisme ja mõistma meediatarbimise ohtusid.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas; 2) on keeleteadlik, tajub keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele muutumise tendentse; 3) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt; 4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada; 5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist; 6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid; 7) mõistab korrektse kõne ja kirjakeele, sh õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide, ning ainevaldkonnaalaste teadmiste olulisust töömaailmas üldiselt; 8) teab ainevaldkonnaga seotud elukutseid ja ameteid ning mõistab nende töö väärtust tööturul.
Kursuse õppesisu	Kommunikatsioon. Lihtsaim kommunikatsioonimudel, kommunikatsiooni toimumise tingimused. Infoühiskond,

	<p>demokraatliku infoühiskonna iseloomulikud jooned. Lühiülevaade meedia ajaloost. Meediakanalid. Muutused uue meedia ajastul, sotsiaalmeedia.</p> <p>Tekstiliigid. Tekst ja kontekst. Meediateksti vastuvõtu eripära. Olulisemad meediažanrid (uudis, reportaaž, intervjuu, arvamus). Kvaliteetajakirjanduse ja meelelahutusajakirjanduse erinevused. Eri tüüpi meediatekstide vastuvõtu spetsiifika; verbaalse teksti tajuheli ja pildi kontekstis. Meediatekstide usaldusväärsus.</p> <p>Meedia kui diskursuse kujundaja. Verbaalne ja visuaalne mõjutamine. Demagoogia- ja manipulatsioonivõtted; keeleline manipulatsioon. Meediaeetika ja meediakriitika. Oma seisukoha eetilise ja asjakohane sõnastamine. Autoripositsioon, infoallikad ja nende usaldusväärsus. Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine. Meedia retoorika ning argumendid. Sotsiaalsete tunnuste ja muutide konstrueerimine meediatekstis.</p> <p>Reklaam (kommertsreklaam, poliitiline reklaam, sotsiaalreklaam). Reklaami sihtrühmad ja kanalid. Reklaam mainekujundusvahendina. Erandlik keelekasutus ning tähelepanu äratamise võtted. Reklaami varjatud sõnum. Reklaam ja seadused. Kriitilise reklaamitarbija kujundamine.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valdab ettekujutust lihtsamast kommunikatsioonimudelitest ning meedia rollist infoühiskonnas; 2) tunneb meediakanaleid ja -žanre, nende tunnuseid ning meediateksti vastuvõtu eripära; 3) analüüsib verbaalset teksti visuaalses ja audiovisuaalses kontekstis; 4) oskab sõnastada teksti sõnumit, leiab viiteid ja vihjeid teistele tekstidele ning tõlgendab teksti seostuvate tekstide kontekstis; 5) eristab fakti arvamusest ning usaldusväärset infot küsitavast; 6) tunneb meediatekstis ära argumendid ning põhilised verbaalsed ja visuaalsed mõjutamisvõtted; 7) analüüsib kriitiliselt reklaami ning mõistab reklaami varjatud sõnumit.

Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt kolm arvestuslikku tööd, praktilised tööd, rühmatööd jne. Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	<ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab meediatekstide tunnuseid ja liike; 2) koostab ja vormistab teksti vastavalt juhendile; 3) eristab fakti arvamusest ning usaldusväärset infot küsitavast; 4) järgib kirjutamisel õigekirjareegleid ja kasutab vajadusel kirjakeele normi aluseks olevaid andmekogusid (ÕS, e-keelenõu vm.); 5) kirjalike tekstide vormistamisel arvutis kasutab tekstitöötlusprogrammi.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Õpikud: K. Kask „Meedia mõju“, Avita, 2013; K. Aava, Ü. Salumäe “Meedia ja mõjutamine”, Künnimees, 2013; H. Puksand, M. Ross “Johannes 2” Töövihikud: H. Puksand, M. Ross “Johannes 2”; A. Kiin, A. Lunter “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik” Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele

G2 5. kursus „Praktiline eesti keel III“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	„Praktiline eesti keel III“
Eelduskursused	„Praktiline eesti keel I ja II“, „Meedia ja mõjutamine“
Lõiming	Ajalugu, ühiskond, kirjandus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Praktiline eesti keele oskus tähendab keele valdamist lugedes, kirjutades, kõneldes ja kuulates.</p> <p>Lugemisoskuse arendamise avaram eesmärk on kujundada kriitilist teabekasutajat. Kirjutamisoskust arendatakse erineva eesmärgi ja ülesehitusega tekstide loomise kaudu, õpetades viitama, tsiteerima, refereerima ning kirjutama alustekstide põhjal. Kirjutamispädevuse eeldus on hea õigekirjaoskus. Kõnelemisoskus tähendab nii oskust esineda kui ka valida suhtlusolukorrast ning vestluspartnerist lähtuvalt sobiv toon ja stiil.</p> <p>Kuulamisoskuse arendamise eesmärk on mõista vestluspartnerit ja esinejat, tunda suulistes meediakanalites ära faktiinfo ja arvamus ning mõjutamine ja manipuleerimine; olla valmis esitama täpsustavaid küsimusi ning vastuväiteid.</p>
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas; 2) on keeleteadlik, tajub keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele muutumise tendentse; 3) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt;

	<p>4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada;</p> <p>5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;</p> <p>6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid;</p> <p>7) mõistab korrektse kõne- ja kirjakeele, sh õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide ning ainevaldkonnaalaste teadmiste olulisust töömaailmas;</p> <p>8) teab ainevaldkonnaga seotud elukutseid ja ameteid ning mõistab nende väärtust tööturul.</p>
Kursuse õppesisu	<p>Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad:</p> <p>1) kursusega „Meedia ja mõjutamine“ seostuvad teemad;</p> <p>2) kirjanduskursustega seostuvad teemad;</p> <p>3) õppekava läbivad teemad.</p> <p>Kõnelemine. Keeleline väljendusrikkus mõtteid, tundeid ja hinnanguid väljendades. Stiilivahendite kasutamine erineva mõju saavutamiseks suulises esinemises ja vestluses.</p> <p>Kirjutamine. Arutleva artikli kirjutamine eri tüüpi (tekstiliste, pildiliste, audiovisuaalsete; lineaarsete, mittelineaarsete, hüpertekstiliste) alustekstide põhjal. Tarbetekstide (projekti ja kandidaadi põhjenduse, tegevusaruande) koostamine. Õigekirja- ja õigekeelsusküsimuste kordamine.</p> <p>Lugemine. Keeruka struktuuriga ja eri modaalsusega tekstide mõistmine. Keeruka kujundliku väljenduse mõistmine. Süstemaatiline sõnavaraarendus (akadeemilisele ja haritud stiilile omaste vöõrsõnade, lendväljendite, ilukirjanduskeele kõrgstiilse sõnavara ning käsitletavate teemadega seotud terminoloogia omandamine, kinnistamine ja praktiline kasutamine). Teabeotsingu oskuste täiustamine.</p>

	Kuulamine. Keeruka struktuuriga suulise teksti konspekterimine. Väitluse juhtimine ning seal esile kerkinud argumentidest kokkuvõtte tegemine.
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab edasi anda tähendusvarjundeid, tajub keelendite konnotatiivseid tõlgendusi ning mõistab vihjelist keelekasutust; 2) oskab veenvalt ja selgelt argumenteerida ning kaitsta oma seisukohti; 3) oskab konspekterida suulist esitust; 4) oskab edastada eri allikaist saadud infot ja arutluskäike ning siduda neid oma hinnangute ja seisukohtadega; 5) oskab koostada tarbetekste; 6) tunneb teadusstiili tunnuseid ning koostab eakohast teadusteksti, vältides plagiaati; 7) kasutab elektroonilisi teabeotsinguid ning suudab hinnata teabe usaldusväärsust; 8) valdab eesti kirjakeelt.
Hindamisviis	Õpetaja hindab kursuse jooksul vähemalt kolme kirjalikku tööd, ühte praktilist ja ühte rühmatööd. Praktilise eesti keele kursustes kasutatakse teiste eesti keele kursuste ja kirjanduskursuste sisulisi teemasid praktilise keeleoskuse arendamiseks. Seetõttu võib praktilise eesti keele tundides tehtud tööde tulemusi, mis näitavad kirjanduskursuste või teiste eesti keele kursuste õpitulemuste saavutatust, hinnata ja arvestada vastavate kursuste osalise sooritusena. Samuti võib kirjanduskursustes ja teistes eesti keele kursustes tehtud töid ja tegevusi hinnata ja arvestada praktilise eesti keele kursuse osalise sooritusena. Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	<ol style="list-style-type: none"> 1) Oskab eri allikaist saadud infot analüüsida ja kirjutada nende põhjal arutlust, vältides plagiaati. 2) Oskab eristada tõe- ja tundepõhiseid argumente ja kaitsta veenvalt oma seisukohti nii suuliselt kui kirjalikult.

	<p>3) Suudab mõista keerukamaid teadustekste ja neid kommenteerida.</p> <p>4) Kasutab elektroonilisi teabeotsinguvõimalusi.</p> <p>5) Koostab ja vormistab eri liiki tekste.</p>
<p>Õppekirjandus</p> <p>Õppematerjalid</p> <p>Lisamaterjalid</p> <p>Lingid</p>	<p>M. Ehala, M. Kitsnik „Praktiline eesti keel 12. klassile“ I-III vihik, ajakirjandus jt</p> <p>H. Puksand, M. Ross “Johannes 2”; A. Kiin, A. Lunter “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik”</p>

G3 6. kursus „Teksti keel ja stiil“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Teksti keel ja stiil I
Eelduskursused	Praktilise eesti keele kursused
Lõiming	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, kirjandus
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Süvendatult vaadeldakse teksti keele ja stiili küsimusi. Käsitletakse erinevate tekstiliikide keelelisi ja stilistilisi erinevusi, vaadeldakse sõnavara stiililisi kihistusi ja tähendusnüansse ning kirjutamise komponente ja nõudeid eri tekstiliikide keelele. Süstemaatiline ülevaade antakse põhilistest stiilivigadest.
Kursuse õppe- ja kasvatusesmärgid	<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kinnistab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas; 2) on keeleteadlik, tajub keelt oma identiteedi osana, analüüsib ning hindab kriitiliselt keele muutumise tendentse; 3) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, oskab valida suhtluskanalit, kasutades konteksti sobivat suulist ja kirjalikku keelt; 4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada; 5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist; 6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid; 7) mõistab korrektse kõne ja kirjakeele, sh õpingutele ja tööle kandideerimiseks vajalike dokumentide, ning ainevaldkonnaalaste teadmiste olulisust töömaailmas üldiselt;

	8) teab ainevaldkonnaga seotud elukutseid ja ameteid ning mõistab nende väärtust tööturul.
Kursuse õppesisu	<p>Keele erinevad kasutusvaldkonnad (argi-, ilukirjandus-, teadus- ja tarbekeel). Keel suhtlus- ja tunnetusvahendina. Tekstiliigid. Suulise ja kirjaliku suhtluse ning teksti erinevused. Stiil ja stilistika. Asjalikkus ja isikupära. Viisakus ja sõbralik toon. Vaimukus, vulgaarsus ja suhtlusvead. Ametlik stiil, publitsistlik stiil ning teadusstiil. Stiilivärving, stiiliviga; keele kasutusvaldkondade tüüpilised stiilivead. Ilukirjandusstiil ja poeetika.</p> <p>Eesti sõnavara; tähendus ja stiilijooned. Oma sõnavara rikastamise võimalused. Keele kujundlikkus ja loov keelekasutus. Tekstide võrdlev analüüs (eesmärgid, kasutuskontekst, grammatilised erijooned, sõnavara, stiil). Võrgusuhtluse keelevalikud. Teadlik kirjutamine. Kirjutamise eesmärk, adressaat, pealkiri, probleem, põhiidee. Teksti aineistik, materjali kogumine ja süstematiseerimine. Teema, selle varasemad käsitlused ja tahud. Teksti ülesehitus ja sidusus. Lõigu ülesanne (allteema, väide, selgitus, tõestus, järelalus, üldistus). Arutlev kirjutamine. Oma teksti toimetamine.</p> <p>Teadustekst. Uurimiseesmärgi ja hüpoteesi sõnastamine. Materjali kirjeldamine ja usaldusväärsus. Uurimuse struktuur. Allikate refereerimise ja tsiteerimise eesmärgid. Lause- ja lõiguviited; viitekirje. Võrdlemine, analüüsimine, üldistamine, järeldamine. Vormistamine. Arvustamine. Loomevargus ehk plagiaat.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) analüüsib tekstide sisu, eesmäärke, kasutuskonteksti, ülesehitust, sõnavara ning stiili; 2) koostab eri liiki tekste (arutlus, arvustus ja muud probleemkirjutised; teadustekstid jt); 3) seob tekste luues omavahel alustekste, refereerib, tsiteerib, parafraseerib ning kasutab 4) viitamissüsteeme; 5) tunneb mõjutamise viise ja keelevahendeid, argumenteerib, nõustub esitatud väidetega või 6) lükkab neid ümber nii suuliselt kui ka kirjalikus tekstis; 7) oskab toimetada oma teksti.

Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad kolm kirjalikku tööd, üks rühma- või paaristöö ja üks loovtöö. Kirjanduskursustes ja teistes eesti keele kursustes tehtud töid ja tegevusi võib hinnata ja arvestada teksti keele ja stiili kursuse osalise sooritusena. Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	<ol style="list-style-type: none"> 1) Oskab analüüsida eri liiki alustekste ja kirjutada nende põhjal kokkuvõtet ja/või arvamust. 2) Oskab vormistada viiteid. 3) Suudab mõista keerukamat teadusteksti. 4) Tunneb akadeemilist sõnavara ja väljendeid. 5) Oskab vältida plagiaati. 6) On kinnistanud õige kirjareegleid.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Kaldjärv „Argumendi jõud“; Ehala „Kirjutamise kunst“; K. Kern, I. Võik “Korras keel, sobiv stiil, selge sõnum”; H. Puksand, M Ross “Johannes 3” A. Kiin, A. Lunter “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik”

G3 7. kursus „Töö tekstiga“

Õppekava	Kooli õppekava
Valdkond	Keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Töö tekstiga
Eelduskursused	„Teksti keel ja stiil“, praktilise eesti keele kursused
Lõiming	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, kirjandus, võõrkeeled, loodus- ja kunstiained
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursus on esmajoonel praktiline. Eeldatakse, et õpilane on läbinud eesti keele kohustuslikud kursused. Kursus toetab gümnaasiumi eesti keele kohustuslikes kursustes õpitut ning süvendab erinevate tekstide mõistmist ja kasutamist. Kursuse jooksul lahendatakse praktilisi ülesandeid, arutletakse probleemide üle teksti põhjal, kõrvutatakse erinevaid seisukohti ning tehakse esitlusi. Kursuse vältel seostatakse õpitut tegeliku eluga, arendatakse suulise esinemise oskust ja motiveeritakse iseseisvat õppijat teadlikult õppima. Tundide kavandamiseks ning korraldamiseks kasutatakse õppematerjalina erinevaid kirjalikke ja suulisi tekste, audio- ja videomaterjale.</p> <p>Kursuse kaudu lõimitakse omandatud teadmisi, oskusi ja väärtushoiakuid ning toetatakse teksti funktsionaalse lugemise ja mõistmise oskust reaalses elus.</p>
Kursuse õppe- ja kasvatusesmärgid	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rakendab gümnaasiumis omandatud teadmisi praktikas; 2) on aktiivne õppija nii iseseisvalt kui ka koostöös kaasõpilastega; 3) on kursis muutustega ühiskonnas ja orienteerub ümbritsevas.
Kursuse õppesisu	Kursuse sisu lepatakse kokku kursuse alguses. Valikus on järgnevad teemaplokid:

	<p>Kultuur ja väärtused: inimsuhted moraalnormide ja eetika seisukohast; üksikisiku seotus ühiskonnaga; väärtushinnangute kujunemine; inimene erinevate kultuuride keskel (kultuuripärand); inimene kui kultuuri kandja ning kultuuride vahendaja; ettevõtlikkuse ja kodanikualgatuse roll ühiskonnas.</p> <p>Individuaalsus ja sotsiaalsus: inimese minapilt; inimene suhete loojana; inimene ja tema tegevuse mõju keskkonna arengule; vastutustundlik ja dialoogivõimeline kogukonna liige ning maailmakodanik.</p> <p>Õppiva inimese kuvand: probleemide ja neis peituvate võimaluste nägemine; kriitiline ja loov mõtlemine; ideede loomine, arendamine, elluviimine ja hindamine; inimene motiveeritud õppijana; avatus uutele teadmistele ja oskustele; õpitud abitus; inimene elukestva õppe väärtustajana; inimene kui koguja ja kogeja.</p> <p>Inimene sotsiaalvõrgustikus: etikett; keelevahendid; reaalses ja virtuaalmaailmas suhtlemise probleemid; privaatsus, isiklik ruum, avatud ruum; inimene virtuaalmaailmas; digikeskkonna moraal- ja väärtuspõhimõtted.</p> <p>Teadus ja tehnoloogia: tehnoloogia areng ja selle kasutamise eetilised küsimused; loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsus ning mõju igapäevaelule, loodusele ja ühiskonnale; teaduse ja tehnoloogiaga seotud piirangud ning riskid; ratsionaalsus ja irratsionaalsus.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpus õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab leida, analüüsida ning edastada eri allikaist saadud infot ja arutleda leitud teabe põhjal; 2) jälgib ja juhib aktiivselt diskussiooni ning annab põhjendatud tagasisidet; 3) argumenteerib ning seostab erinevaid seisukohti tekstidele vm tuginedes; 4) võtab kuuldu ja loetut kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis; 5) oskab luua süsteemi, toetudes gümnaasiumi erinevates ainevaldkondades õpitule; 6) 6) väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja üldkirjakeele normidele vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.

Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad kaks lugemisüleannet, üks kuni kaks kirjutamisülesannet, üks eksami proovitöö. Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.
Hindamiskriteeriumid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> 1) oskab analüüsida ja hinnata erinevate tekstide informatiivset ja kommunikatiivset funktsiooni; 2) oskab osaleda diskussioonis; 3) oskab leida seoseid eri liiki tekstidele tuginedes; võtab kuuldu ja loetut kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis; 4) oskab õigekirja.
Õppekirjandus	Kaldjärv „Argumendi jõud“; Kern, Võik “Korras keel, sobiv stiil, selge sõnum”; H. Puksand, M. Ross “Johannes 3” ja töövihik
Õppematerjalid	
Lisamaterjalid	Kiin, A. Lunter, A. “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik”; eksamikogumikud jt.
Lingid	https://harno.ee/riigieksamid#materjalid

Kirjanduse ainekava

1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Gümnaasiumi kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) loeb ja väärtustab nii eesti kui ka maailmakirjanduse olulisemaid autoreid ja kirjandusteoseid, suhestab loetut teose ajastu ning tänapäevaga;
- 2) mõistab kirjandust kui kunstiliiki ja kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust;
- 3) väärtustab kirjandust kui tunde- ja kogemusmaailma rikastajat, kujutus- ja mõttemaailma arendajat ning väärtushinnangute ja maailmavaate kujundajat;
- 4) loeb ilukirjandust, sealhulgas nii proosat, luulet kui ka draamat, tunneb tähtsamaid kirjandusvoole ja -žanre ning eristab kirjandusteksti poeetilisi võtteid ja peamisi kujundeid;
- 5) mõistab sõnakunsti väljendusvahendite mitmekesisust ning nende erinevusi ja sarnasusi võrreldes teiste kunstiliikidega (teater, film, kunst, muusika);
- 6) oskab kirjandusteksti seletada, mõistab kirjandusteksti mitmeti tõlgendatavust ning erinevate kultuurikontekstide tausta teose mõistmisel, näeb kirjanduses inimese ja maailma mõistmise mudelit;
- 7) analüüsib kriitiliselt erinevaid kirjandusteoseid ning infoallikaid, arendab nii suulist kui ka kirjalikku väljendus- ja arutlusoskust ning loovust;
- 8) väärtustab kirjanikku kui loojat ning tunneb ainevaldkonnaga seotud ametite olemust ja väärtust ühiskonnas.

2. Õppeaine kirjeldus

Kirjandusõpetus on gümnaasiumis üks keskseid kultuuri- ja kunstiaineid, mis aitab kujundada noore inimese esteetilisi ja eetilisi tõekspidamisi, rikastada vaimu ja väljendusoskust, mitmekesistada suhtlust mõista võõrast kogemust ning mõtestada sügavamalt ühiskonda ja kultuuri. Kirjandusõpetuse ülesanne on tagada kultuuri järjepidevus ning ühiskonna jätkusuutlikkus.

Gümnaasiumi kirjandusõpetus, toetudes põhikooli kirjandustundides omandatule, jätkab teksti- ja lugejakeskset õpet. Erilist tähelepanu pööratakse ilukirjandusteose kui terviku mõistmisele ning tekstide analüüsile ja tõlgendamisele eri vaatepunktidest. Kuna sõnakunstiteos põhineb kujundil, siis on ainesisus rõhutatud kirjanduse kunstilist aspekti, mis hõlmab kirjanduse poeetika tundmist ning kujundlikkuse mõistmist selle mõttelises-tundelises ühtsuses ja mitmetähenduslikkuses.

Diakroonilise, s.o kirjandusloolise käsitluse kõrval on eelistatum sünkrooniline, s.o voolule, suunale, žanrile või teemale keskenduv käsitlus või nende kahe põiming, kus tekstikeskselt analüüsilt liigutakse tekstivälise taustade, ülevaadete ja seosteni. Võimaluse korral vaadeldakse eesti ja maailmakirjandust võrdlevalt.

Kirjandusõpetus juhindub õppeainesisesest lõimingust, kus mitmesugused keelelised, teaduslikud, ajaloolised ja kultuurilised teadmised ning oskused on omavahel täiendussuhtes, kuid pöörab tähelepanu ka ainetevahelisele lõimingule, aidates paremini aru saada kunstist, muusikast, teatrist, filmist, pärimuskultuurist ning tänapäeva kultuurist laiemaltki. Kultuuriloolise tausta konkretiseerimiseks on vaja kirjanduse kõrval osutada teistelegi õppeainetele: ajaloole, ühiskonna- ja inimeseõpetusele, geograafiale, muusikale, kunstile, filosoofiale jt.

Kirjanduse kohustuslikud kursused võtavad arvesse õpilase abstraktse mõtlemise võimet, selle arengut ja lugemuse suurenemist. Kursused pakuvad ainesiseseid ja -väliseid lõiminguvõimalusi, nende järgnevus eeldab ja kasutab varem õpitut. Kursuste sees võib õppesisu järjekorda vajaduse korral muuta, lõhkumata seejuures selle sisulist tervikut ja aineoloogikat. Kursuse jooksul loetud tervikteoseid seostatakse vastavate teemadega. Tervikteoste valiku teeb õpetaja.

Kursuste õppesisus märgitud autorite ning kirjandusteoste valikul on arvestatud eesti ja maailmakirjanduse, klassika ning nüüdiskirjanduse põhjendatud proportsioone. Lugemisvara valikul tuleb lähtuda teoste potentsiaalset üldpädevuste kujundamiseks ja läbivate teemade käsitlemiseks ning žanrilise mitmekesisuse põhimõttest. Õppesisus nimetatud teoste hulgast valib õpetaja lähemaks vaatluseks õpilaste soove ja võimeid arvestades õpitulemustes sätestatud arvu tervikteoseid. Ülejäänud autorite loomingu tutvustatakse kas üle vaatlikult või lühemaid tekstinäiteid analüüsides ning tõlgendades. Autorite ja nende teoste kordumine eri kursuste õppesisus on taotluslik: eesmärk on võimaldada õpetajal kursusi üles ehitada paindlikult.

Gümnaasiumi kohustuslike kirjanduskursuste roll on õpetada tundma ja kasutama kirjandusmõisteid, eristama kirjandusvoole ja -žanre ning paigutama neid ajastu konteksti, analüüsima ja tõlgendama eri liiki kirjandusteoseid; anda ettekujutus tähtsamate maailma ja eesti kirjanike loomingu ning kirjandusloolisest tähtsusest; avada kirjanduse tähtsus eri ajastute ning mõttevoolude peegeldajana; harjutada lugema ka suuremat vaimset pingutust nõudvaid tekste ning kujundada noorte inimeste kirjanduslikku maitset.

Valikkursus seob kirjandust teiste kunstiliikidega ning käsitleb metakirjanduslike teemasid funktsiooniga avardada õpilase üldist maailmapilti ja pakkuda sügavamat sissevaadet kirjandusse.

3. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) oskab tuua näiteid maailmakirjanduse eri voolude ja žanride, teoste ja nende autorite kohta ning seostab neid ajajärgu ja kultuurikontekstiga;
- 2) teab eesti kirjanduse peamisi arengusuundi ning tähtsamaid autoreid ja teoseid;

- 3) oskab avada oluliste teoste tähenduse eesti kirjanduse taustal ning iseenda kui lugeja vaatepunktist;
- 4) oskab loetut mõtestada nii selle loomisaja kontekstis kui ka leida paralleele nüüdisajaga ning iseenda ja üldinimlike probleemidega;
- 5) teab peamiste tekstianalüüsiks tarvilike põhimõistete tähendust ja oskab neid ilukirjandusteose poeetikat analüüsides kasutada;
- 6) mõistab ilukirjandusliku keelekasutuse eripära ja stiili seoseid teksti sõnumiga;
- 7) oskab leida proosa- või draamateksti teema, sõnastada probleemi ja peamõtte, iseloomustada jutustaja vaatepunkti, tegevusaega ja -kohta, miljööd, süžeed ja tegelasi ning ülesehitust ja keelekasutust;
- 8) oskab iseloomustada ja võrrelda teose tegelasi, analüüsida nende omavahelisi suhteid ning funktsioone narratiivis;
- 9) oskab ilukirjandusteksti kasutades nii suuliselt kui ka kirjalikult argumenteerida, oma seisukohti väljendada ja kaitsta;
- 10) eristab kunstiväärtuslikku kirjandust meelelahutusest;
- 11) oskab võrrelda eri kunstiliike ning tuua näiteid kirjandus-, filmi- ja teatrikeele erinevuste kohta;
- 12) märkab teostes peituvaid eetilisi, esteetilisi ja humaanseid väärtusi, suhestab oma ja kirjandusteose väärtuste maailma, põhjendab oma kirjanduslikke eelistusi ning jagab lugemiskogemusi.

Kirjanduse kursusekavad

G1 1. kursus „Kirjandus antiigist 19. sajandini“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Keel ja kirjandus
Kursuse pealkiri	„Kirjandus antiigist 19. sajandini“
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Lõiming eesti keele, võõrkeelte, loodus- sotsiaal- ja kunstiainetega;
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursuse „Kirjandus antiigist 19. sajandini“ eesmärk on kujundada terviklik kirjandus- ja kultuurilooline teadmiste süsteem ning ajatelg edasisteks kirjandusõpinguteks. Selleks antakse põgus ülevaade maailmakirjanduse kujunemisetappidest, ajastute- ja vooludevahelistest seostest, nimetades perioodide ajapiirid ja tunnused, tähtsamad žanrid, autorid ja teosed. Kursus keskendub ainult kõige iseloomulikumale käsitletavas ajajärgus, luues ettekujutuse voolude ja žanrite tekkest ja levikust. Ainesisus on esitatud ajastut kõige ilmekamalt esindavad autorid, kelle hulgast teeb õpetaja valiku, keda põhjalikumalt tutvustada, arvestades tekstide kättesaadavust, oma eelistusi, aega, õpilaste võimeid ja huve. Kursuse vältel loetakse tervikuna läbi vähemalt neli ainekavas nimetatud autorite teost nii eesti kui ka maailmakirjandusest. Ülevaateemade kõrval pakutakse õpilasele võimalust otsida tekstidest ajastule või voolule iseloomulikku, et õpikust loetut või õpetaja räägitut kinnistada. Ajastute, voolude ja neid esindavate autorite teostega tutvutakse kursuste jooksul kas terviktekstide või tekstikatkendite kaudu. Õppesisus on esitatud mitmeid arutlustemasid, mille eesmärk on ärgitada diskussiooni kirjanduse olemuse ja ilmingute üle. Kirjandusõpetuses on oluline tõmmata paralleele, võrrelda ja leida erinevusi näiteks selles, mida on inimene väärtustanud ning kuidas on moraalsed tõekspidamised ja esteetilise maitsehoiakud aegade jooksul muutunud. Maailmakirjanduse arengulooga paralleelselt vaadeldakse kirjanduse kujunemist Eestis, pöörates tähelepanu sellele, millised on eesti ja maailmakirjanduse kokkupuutepunktid, ühis- ja erijooned. Kursuse jooksul kinnistub arusaam, et eesti kirjandus ei ole eraldiseisev nähtus, vaid moodustab koos teiste maade autorite loominguga maailmakirjanduse terviku.</p>

Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Õpilaste iseseisvumine, oma maailmapildi kujunemine ja valmisolek elus toime tulla; adekvaatse enesehinnangu kujunemine; iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamine; kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemine; arutlusoskuse arendamine; kirjanduse ühiskondliku, ajaloolise ja kultuurilise tähtsuse mõistmine ja kirjaniku kui looja väärtustamine.
Kursuse õppesisu	<p>Kultuuri mõiste. Maailma loomise müüdid ja muistendid; eri rahvaste loomismüüte. Kirja ja kirjanduse sünnid. Vanakreeka müüdid. Antiikkirjandus (Homeros, Sophokles, Vergilius jt). Kirjanduse põhiliikide ja žanride teke. Piibel kui kirjanduse alustekst. Keskaja kirjandus (saaga, kangelasepos, rüütliromaan, keskaegne luule ja draama jm).</p> <p>Renessansikirjandus (Dante Alighieri, Francesco Petrarca, Giovanni Boccaccio, Thomas More, William Shakespeare, Miguel de Cervantes jt). Barokikirjandus (Pedro Calderón vm). Klassitsistlik kirjandus (Molière). Valgustuskirjandus (Daniel Defoe või Jonathan Swift; Voltaire, Johann Wolfgang Goethe jt). Romantism (Aleksandr Puškin või George Gordon Byron; Victor Hugo või Walter Scott või Prosper Mérimée jt). Realism ja naturalism (Honoré de Balzac või Gustave Flaubert või Stendhal või Fjodor Dostojevski või Lev Tolstoi või Émile Zola jt). Estetism (Oscar Wilde). Romantismijärgne luule, sümbolism (Walt Whitman või Charles Baudelaire või Rainer Maria Rilke või Eino Leino või Rabindranath Tagore jt). Realistlik draamakirjandus (Anton Tšehhov või Henrik Ibsen või August Strindberg jt). Eesti kirjanduse lätetel (kroonikad, vaimulik kirjandus, ilmalik kirjandus, juhuluule). Rahvusliku ilukirjanduse algus (Kristjan Jaak Peterson). Rahvusliku ärkamisaja kirjandus (Friedrich Robert Faehlmann, Friedrich Reinhold Kreutzwald, Lydia Koidula jt). Realistliku kirjanduse algus (Juhan Liiv, Eduard Vilde). Mõisted antiikkirjandus, arhetüüp, draama, dramaatika, eepika, epos, klassitsism, kultuur, lüürika, müüt, naturalism, novell, realism, renessanss, romaan, romantism, saaga, sonett, sümbolism, utopia, valgustus.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse läbinud õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab õppematerjalidele toetudes eri ajastute kirjandust ja kirjandusvoole, nimetades nende ajapiirid ja tunnused, tähtsamad žanrid, teosed ning autorid; 2) oskab võrrelda eesti kirjanduse erijooni Euroopa kirjanduse arenguperioodidega; 3) mõistab ning hindab käsitletavate kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;

	4) on tervikuna läbi lugenud vähemalt neli proosa- või draamateost, tundes teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt neli arvestuslikku tööd (loetud teose analüüs, kontrolltöö) või praktilist tööd (loovtöö kirjandusliku alusteksti põhjal) või rühmatööd (rühmaarutelu).
Hindamiskriteeriumid	Kursuse läbinud õpilane: 1) nimetab eri ajastute kirjandusvoole, nende ajapiire ja tunnuseid; 2) teab tähtsamaid autoreid, nende peateoseid ja žanre; 3) arutleb loetud teoste probleemide ja väärtushinnangute üle; 4) tunneb autorite ja nende teoste kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.
Õppekirjandus	K. Kalamees „Maailmakirjanduse õpik gümnaasiumile. Antiik. Keskaeg. Renessanss.“; K. Kalamees „Maailmakirjanduse õpik gümnaasiumile. 17.-19. sajand“; A. Nahkur „Antiigist renessansini“, „Barokist romantismini“, „Realismist postmodernismini“. L. Epner, K. Metste, S. Olesk „Vanem eesti kirjandus“.
Lisamaterjalid	J. Talvet „Maailmakirjanduse lugemik keskkoolile“; A. Nahkur „Antiigist postmodernismini. Gümnaasiumi lugemik“
Lingid	Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele

G1 2. kursus „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine
Eelduskursused	Puuduvad
Lõiming	Ajalugu, ühiskonnaõpetus, eesti keel
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse eesmärk on õppida paremini mõistma meid ümbritsevaid tekste ning nendes orienteeruma, õppida mõistma kirjanduse mitmekihilisust ja valdama erinevaid lugemisvõtteid. Tähelepanu pööratakse luule- ja proosateksti analüüsile ja tõlgendamisele.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<p>Õpilane</p> <p>1) on teadlik üldinimlikest kõlbelistest väärtustest, teostes kajastatud ajajärgu sotsiaalsetest väärtustest kui ka kultuuriväärtustest;</p> <p>2) suhtub kirjandusse kui kunstiloomingusse ja kirjanikku kui loojasse;</p> <p>3) on lugenud eri ajastuid ja ühiskonnaelu kajastavaid teoseid ning neid tõlgendanud, oskab neis käsitletud probleeme ja väärtussuhtumisi seostada nüüdisajaga;</p> <p>4) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas;</p> <p>4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada;</p> <p>5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;</p> <p>6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid.</p>
Kursuse õppesisu	<p>Kirjanduse olemus ja roll</p> <p>Ilukirjandus kui sõnakunst. Fiktsionaalsus ja faktuaalsus.</p> <p>Kirjandusteose ühiskondlik, ajalooline, moraalne, rahvus- ja maailmakultuuriline, keeleline, tundeline väärtus.</p> <p>Kirjandus kui inimese siseilma ja välismaailma (looduse ja ühiskonna) kujutaja. Kirjandus kui maailma avaja, väljendaja ning uute seoste looja. Kirjandus kui eetiliste ja</p>

	<p>esteetiliste tõekspidamiste kujundaja. Autorikeskne lähenemine kirjandusele. Autori ja teose seosed, elu- ja loominguloolisus, positivism kirjandusuurimises. Autori maailmavaade, selle kujunemine konkreetseis ühiskondlikes oludes ja avaldumine tema teostes. Autori kuulumine koolkonda või rühmitusse, koht ajastus, traditsioonis, rahvuskirjanduses. Kirjandus kui kirjaniku elu ja keskkonna peegeldus. Omaelulooline kirjutamine.</p> <p>Lugejakeskne lähenemine kirjandusele. Kirjandusteose ja lugeja suhe. Lugejaoskused. Tegelik lugeja: tema isiklik elukogemus, põlvkondlik või sotsiaal-kultuuriline kuuluvus. Ideaalne ehk mudellugeja. Individuaalne ja rühmalugemine. Lugemismudelid: mõistmisvõimaluste paljus, eri lahenduste dialoog. Tekstisisesed lüngad ja lugeja kujutlusvõime. Lugeja ootused. Lugemismuljed. Lugemisnauding. Lemmikraamat. Lugeja mõjutamine: stereotüübid, argumentatsioon, arhetüübid, koomika.</p> <p>Tekstikeskne lähenemine kirjandusele. Proosateksti analüüs ja tõlgendamine. Sõnakunstiteose sisu ja vormivõtted. Narratiiv, jutustamine ja kirjandusteose vaatepunkt. Tekstuaalne autor, jutustaja, tegelane, nende omavahelised suhted. Mina- ja tema-jutustus, sisemonoloog, teadvuse vool. Tegelase analüüs: bioloogiline, psühholoogiline, sotsiaalne aspekt. Karakter ja tüüp. Tegelase suhe iseendaga, teiste tegelastega ning teda ümbritseva maailmaga. Lugu ja tekst. Süžee ja faabula. Teema, detail, motiiv, sümbol. Moto. Teose miljöö, aja- ning ruumikujutus. Teos kui struktuurne tervik. Kirjandusteose kompositsioon. Teose algus ja lõpp. Sissejuhatus, teema arendus, haripunkt, pööre ja lahendus. Konflikt ja intriig. Puänt. Teose probleemistik (küsimused) ja ideestik (vastused). Põhiidee. Teose stiil. Alltekst kui varjatud tähenduskiht. Allusioon. Paroodia ja travestia. Intertekstuaalne ehk tekste seostav käsitlusviis: teose avamine teiste tekstide vormilisel või sisulisel taustal.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on tuttav vähemalt kolme kirjaniku loomingulooga, mõistab nende loomingu tähtsust kultuuri- ja kirjandusloos ning iseloomustab autorite stiili; 2) analüüsib ja tõlgendab loetud proosateoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, jutustaja vaatepunkti, tegelaste suhteid, olustikku, sündmustikku ning kompositsiooni;

	<p>3) analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste sisu ja vormivõtteid: nimetab teema ning põhimotiivid, iseloomustab vaatepunkti, kujundi- ja keelekasutust, riimi, rütmi ja salmilisust, kirjeldab meeleolu ning sõnastab mõtte;</p> <p>4) hindab käsitletavate kirjandusteoste humaanseid väärtusi, märkab teostes peituvaid eetilisi ja esteetilisi väärtusi, suhestab oma ja kirjandusteose väärtuste maailma, põhjendab oma kirjanduslikke eelistusi ja lugemiskogemusi;</p> <p>5) on läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt kolm pikemat proosateost, lisaks novelle ja ühe eesti autori luuletuskogu.</p>
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt kolm arvestuslikku tööd (loetud teoste analüüs), praktilised tööd, rühmatööd jne.
Hindamiskriteeriumid	<p>Kooskõlas õpitulemustega</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab ja oskab analüüsida proosateoste sisu- ja vormivõtteid; 2) mõistab ja oskab analüüsida loetud luuletuste sisu ja vormivõtteid; 3) vastab loetud teoste põhjal järeldamis- ja analüüsiküsimustele; 4) arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust.
<p>Õppekirjandus</p> <p>Õppematerjalid</p> <p>Lisamaterjalid</p> <p>Lingid</p>	<p>Õpik: S. Nootre „Kirjanduse kõnetus“; E. Lepik, E. Kess "Maailm veetilgas"</p> <p>Töövihik: S. Nootre „Kirjanduse kõnekus“ I ja II osa</p> <p>Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele.</p>

G2 3. kursus „Identiteet ja eesti kirjandus“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Identiteet ja eesti kirjandus
Eelduskursused	Kursus „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“
Lõiming	Ajalugu, kunsti- ja ühiskonnaõpetus, geograafia
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Valikkursus „Identiteet ja eesti kirjandus“ käsitleb kirjandust kui identiteediloo vahendit, mis nii kujutab kui ka kujundab individuaalseid ja kollektiivseid identiteete, sh sotsiaalset, rahvuslikku, kultuurilist identiteeti. Tänapäeva maailmas, kus identiteediküsimused on muutunud järjest probleemsemaks, seetõttu ka aktuaalsemaks, on oluline teada ja mõista nii mineviku kui ka oleviku kirjandustekstidesse talletatud individuaalset ja kollektiivset mälukogemust. Kursus on üles ehitatud temaatiliselt, selle fookuses on rahvusliku identiteediga - eeskätt eestlusega - seotud teemad ja probleemid nii ajaloo kui ka tänapäeva vaatenurgast. Laiemalt käsitletakse mitmesuguseid rahvuskultuurilisi identiteete, mille tuumväärtused avanevad kirjanduslike narratiivide (lugude) ja kujundite (sümbolite) kaudu. Jätkuvalt on kirjandusõpetuses esiplaanil kirjandustekstide, nii tervikteoste kui ka katkendite lugemine, nende analüüsimine ja tõlgendamine eri identiteedivormide käsitlemise aspektist. Tähelepanu pööratakse teoreetiliste teadmiste süvendamisele ja kinnistamisele luule- ja proosatekstide analüüsi ning tõlgendamise kaudu.</p>
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<p>1) Teadmised: õpilane mõistab kirjanduse rolli identiteetide peegeldaja ja kujundajana, selgitab kirjandusteoste tuginedes identiteedi olemust, teab selle funktsioone ja eri vorme, tunneb olulisemaid rahvuskultuurilist identiteeti, sh eesti ajaloo ja kultuuri pöördepunkte kajastavaid teoseid.</p> <p>2) Oskused: õpilane analüüsib personaalse ja kollektiivse identiteedi kujutamist eri ajajärgude kirjandusteostes, seostab eesti kirjandust ühiskondlike ja kultuuriliste teemade, probleemide ning sündmustega.</p> <p>3) Hoiakud: õpilane arendab kirjandustekstide analüüsi ja tõlgendamise kaudu oma arusaamist üldinimlikest, ühiskondlikest ja kultuurilistest väärtustest, kujundab seeläbi oma</p>

	sotsiaalsed, kultuuri- ja väärtuspädevust ning mõtestab enda ja teistega seotud kollektiivseid identiteete.
Kursuse õppesisu	<p>Identiteedi olemus, funktsioonid ja vormid. Individuaalne ja kollektiivne identiteet. Kirjandus identiteetide peegeldaja ja kujundajana. Kirjandus kui kollektiivne kultuurimälu. Kirjanduskaanon. Mina ja teine, oma ja võõras kirjanduses. Rahvuslikud narratiivid, sümbol- ja väärtussüsteemid kirjanduses. Identiteedi seos väärtuste ja traditsioonidega. Kirjaniku personaalne identiteet ja autoripositsioon.</p> <p>Eesti ajaloo ja kultuuri pöördepunktid ning nende kajastused kirjanduses.</p> <p>Rahvuslik ärkamisaeg. Lydia Koidula luule. Friedrich Reinhold Kreutzwaldi „Kalevipoeg“ kui tüvitekst. Jaan Kross „Pöördtoolitund“ või „Doktor Karelli raske öö“. Madis Kõiv ja Vaino Vahing „Faehmann“, Loone Ots „Koidula veri“.</p> <p>Eesti kirjandus rahvuslikus ja euroopalikus kontekstis. Noor-Eesti rühmitus. Gustav Suitsu, Marie Underi ja Henrik Visnapuu luule. Friedebert Tuglase novelle. Ilmar Talve „Maapagu“. Hasso Krull „Euroopa“.</p> <p>Mälu- ja traumakirjandus. Sõda ja selle järelmõjud. Karl Ristikivi „Hingede öö“, Mats Traat „Tants aurukatla ümber“, Arved Viirlaid „Ristideta hauad“, Viivi Luik „Seitsmes rahukevad“, Ene Mihkelson „Ahasveeruse uni“ jt. Jaan Kruusvall „Pilvede värvid“.</p> <p>Okupatsioon ja nõukogude aeg. Eestlane paguluses. Juhan Smuuli poeeme. Helga Nõu „Tiiger, tiiger“, Valev Uibopuu „Keegi ei kuule meid“, Raimond Kaugver „Nelikümmend küünalt“, Arvo Valton „Kaheksa jaapanlannat“, Andrei Hvostov „Sillamäe passioon“ või „Sinised mäed“ jt. Paul-Eerik Rummo „Tuhkatriinumäng“.</p> <p>Eestlane ja eestlus kirjanduspildis. Põlvkondlikud püüdlused ja ideaalid. Eduard Vilde „Mäeküla piimamees“, Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus“ II, Jaan Kross „Wikmani poisid“ või „Paigallend“, Andrus Kivirähk, „Mees, kes teadis ussisõnu“, Indrek Hargla „French ja Koulu“, Ervin Õunapuu „Eesti gootika“, Mehis Heinsaar „Esimese eestlase jutustus“, Urmas Vadi „Neverland“ jt. Juhan Smuul „Polkovniku lesk“, Jaan Tätte „Ristumine peateega“ jt.</p> <p>Eestlase kuvand luules. Juhan Liiv, Hando Runnel, Paul-Eerik Rummo, Karl Ristikivi, Kalju Lepik, Juhan Viiding, Doris</p>

	<p>Kareva, Chalise, Kivisildnik, François Serpent, Jürgen Rooste, Kristiina Ehin jt.</p> <p>Lokaalne ja globaalne identiteet. Eestlane laias maailmas. Reisikiri. August Gailit „Ekke Moor“, Emil Tode „Piiririik“, Tõnu Õnnepalu „Pariis“, „Aaker“ või „Lõpmatus“, Mihkel Mut „Eesti ümberlõikaja“ jt. Minu-sarja reisiraamatud.</p> <p>Kohaidentiteet minevikus ja tänapäeval. Eestlase elukeskkond. Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus“ IV, August Mälk „Õitsev meri“, Mati Unt „Sügisball“, Nikolai Baturin „Karu süda“, Tõnu Õnnepalu „Paradiis“ jt.</p> <p>Rahvuskultuuriline identiteet muutumas ajas. Anton Hansen Tammsaare „Ma armastasin sakslast“, Mari Saat „Lasnamäe lunastaja“, Jaan Kaplinski „Seesama jõgi“, Andrei Hvostov „Võõrad lood“, Valdur Mikita „Kukeseene kuulamise kunst“ jt.</p> <p>Kollektiivsed identiteedid pingeväljas. Soolise, vanuselise, põlvkondliku, etnilise, keelelise, usulise jm identiteedi kajastusi kirjanduses.</p> <p>Murdekeelne kirjandus: Mats Traat, Madis Kõiv, Kauksi Ülle, Aapo Ilves jt. Eestivene kirjandus: Igor Kotjuh, Andrei Ivanov, Sveta Grigorjeva jt.</p> <p>Subkultuurilised identiteedid: punk- ja räppluule. Põlvkondliku elutunnetuse kajastusi: Jim Ashilevi „Ma olen elus olemise tunne“ jt. Ajakiri Värske Rõhk.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Loeb läbi vähemalt neli eesti kirjanduse tervikteost, vahendab oma lugemis- ja kultuurikogemust nii rühmaaruteludes kui ka individuaalses tekstiloomes. 2. Analüüsib ja tõlgendab individuaalse või kollektiivse identiteedi kujutamist eri ajajärgude kirjandusteostes. 3. Kirjeldab ja võrdleb kirjandusteoste tuginedes eestlase kultuurimälu ja väärtusmaailma muutumist eri ajajärgudel. 4. Arutleb loetud teosele või tekstikatkendile tuginedes ühiskondlike ja kultuuriliste teemade, probleemide ja sündmuste üle ning toob nende kohta tekstist näiteid. 5. Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad kuni kolm arvestuslikku tööd (loetud proosa- või draamateoste analüüs), praktilised tööd, rühmatööd jt.
Hindamiskriteeriumid	Kooskõlas õpitulemustega <ul style="list-style-type: none"> 1) teab ja oskab leida loetud tekstidest identiteediga seonduvaid väärtusi; 2) mõistab ja oskab analüüsida teksti kui identiteediloome vahendit; 3) leiab loetud teoste põhjal vastused järeldamis- ja analüüsiküsimustele; 4) 4) arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute ning identiteediilmingute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elu- ja lugemiskogemusest.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	L. Epner jt “Vanem eesti kirjandus”; E. Annus jt “20. sajandi I poole eesti kirjandus” ning “Uuem eesti kirjandus”; M. Hennoste “Eesti kirjandus tekstides” I ja II Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja valikule Ajakiri Methis, 2008, nr 1-2; ajakiri Edasi.org, 27.10.2019; ajakiri Värske Rõhk”; R. Veidemanni artikkel „Eesti kultuuri olemised ja saamised“; ERRi arhiiv; Eesti Kirjandusmuuseumi veebileht

G2 4. kursus „Kirjanduse põhiliigid ja žanrid“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Kirjanduse põhiliigid ja žanrid
Eelduskursused	Kursus „Kirjandusteose analüüs ja tõlgendamine“
Lõiming	
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse eesmärk on süüvida põhjalikumalt ilukirjanduse olemusse: uurida põhiliike ja žanre, anda ülevaade žanride kujunemisest ja mitmekesisusest ning neid iseloomustavatest tunnustest. Tähelepanu pööratakse teoreetiliste teadmiste süvendamisele ja kinnistamisele luule- ja proosatekstide analüüsi ning tõlgendamise kaudu.
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<p>1) on teadlik üldinimlikest kõlbelistest väärtustest, teostes kajastatud ajajärgu sotsiaalsetest väärtustest kui ka kultuuriväärtustest;</p> <p>2) suhtub kirjandusse kui kunstiloomingusse ja kirjanikku kui loojasse;</p> <p>3) on lugenud eri ajastuid ja ühiskonnaelu kajastavaid teoseid ning neid tõlgendanud, oskab neis käsitletud probleeme ja väärtussuhtumisi seostada nüüdisajaga;</p> <p>4) valdab eesti kirjakeelt ning kasutab seda korrektselt kõnes ja kirjas;</p> <p>4) tunneb tekstiliikide erinevusi ning oskab eri liiki tekste lugeda, analüüsida ja koostada;</p> <p>5) arendab loovat ja kriitilist mõtlemist;</p> <p>6) valib, hindab kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt teabeallikaid.</p>
Kursuse õppesisu	Ilukirjanduse põhiliigid. Lüüriliste, eepiliste ja dramaatiliste tekstide olemus. Žanri mõiste. Kirjandusvoolu ja -žanri stiil. Kirjandusteose stiil kui mõtte ühtsus ja väljendusvahendite korrastatus. Eepika. Eepos, romaan, novell, jutustus, miniatuur. Romaani sünd ja muutused. Romantiline romaan. Realistlik romaan. Romaani alaliigid. Kujunemisromaan. Ajalooline romaan. Psühholoogiline romaan. Maagilis-realistlik romaan. Armastusromaan. Modernistlik romaan. Postmodernistlik romaan. Novell.

	<p>Miniatuur. Elulookirjandus, memuaarid. Lüürika ja lüroepika. Ballaad, epigramm, haiku, ood, piltluule, poeem, sonett, valm. Salmidega ja salmideta luule. Vabavärss. Modernistlik luule. Laululine luule.</p> <p>Dramaatika. Tragöödia, komöödia, draama, tragikomöödia. Draama alaliigid: karakterdraama, psühholoogiline draama, olmedraama, ideedraama, ajalooline draama.</p> <p>Mõisted ajalooline romaan, ballaad, draama, dramaatika, eepika, eepos, epigramm, haiku, jutustus, komöödia, kujunemisromaan, lüroepika, lüürika, maagilis-realistlik romaan, miniatuur, modernism, novell, ood, piltluule, poeem, postmodernism, psühholoogiline romaan, realism, romaan, romantism, sonett, sümbolism, tragikomöödia, tragöödia, vabavärss, valm.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpul õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eristab õppematerjalidele toetudes kirjanduse põhiliike ja žanre, analüüsib teoseid liigi- ja žanritunnuste põhjal; 2) analüüsib romaani alaliike ning toob näiteid autorite ja teoste kohta; 3) toob esile käsitletud teoste teema, probleemistiku ja ideestiku, analüüsib tegelasi ja nende suhteid, loob seoseid nüüdisajaga ning tsiteerib ja refereerib oma väidete kinnitamiseks teksti; 4) nimetab luuleteksti žanri, teema ja põhimotiivid, sõnastab selle mõtte ning analüüsib keele- ja kujundikasutust; 5) eristab näitekirjanduse põhižanre ja nende alaliike, arutleb näidendis käsitletud teemade ja probleemide üle ning analüüsib tegelaste suhteid; 6) selgitab ja kasutab praktikas peamisi tekstianalüüsis vajalikke mõisteid ja kujundeid ning analüüsib ilukirjanduslikku keelt ja stiili; 7) on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli proosa- või draamateost ning ühe eesti autori luuletuskogu.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt neli arvestuslikku tööd (loetud proosa- või draamateoste analüüs), praktilised tööd, rühmatööd jt.
Hindamiskriteeriumid	<p>Kooskõlas õpitulemustega</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teab ja oskab leida loetud tekstidest kirjandusvoolude ja -žanride tunnuseid;

	<p>2)mõistab ja oskab analüüsida luuletuste ja proosateoste sisu- ja vormivõtteid;</p> <p>3)vastab loetud teoste põhjal järeldamis- ja analüüsiküsimustele;</p> <p>4)arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust.</p>
<p>Õppekirjandus</p> <p>Õppematerjalid</p> <p>Lisamaterjalid</p> <p>Lingid</p>	<p>Õpik: A. Merilai, A. Saro, E. Annus "Poeetika"; M. Väljataga "Kirjandus ja selle liigid"</p> <p>Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele</p>

G2 5. kursus „20. sajandi kirjandus“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	„20. sajandi kirjandus“
Eelduskursused	„Kirjandus antiigist 19. sajandini“
Lõiming	Lõiming eesti keele, võõrkeelte, loodus- sotsiaal- ja kunstiainetega;
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursuse „20. sajandi kirjandus“ eesmärk on kujundada terviklik kirjandus- ja kultuurilooline teadmiste süsteem ning ajatelt edasisteks kirjandusõpinguteks. Ainesisus on esitatud ajastut kõige ilmekamalt esindavad autorid, kelle hulgast teeb õpetaja valiku, keda põhjalikumalt tutvustada, arvestades tekstide kättesaadavust, oma eelistusi, aega, õpilaste võimeid ja huve. Kursuse vältel loetakse tervikuna läbi vähemalt neli ainekavas nimetatud autori teost nii eesti kui ka maailmakirjandusest. Ülevaateemade kõrval on tähtis pakkuda õpilasele võimalust otsida tekstidest ajastule või voolule iseloomulikke, et õpikust loetut või õpetaja räägitut kinnistada. Ajastute, voolude ja neid esindavate autorite teostega tutvutakse kursuse jooksul peamiselt tunnis analüüsivate tekstikatkendite kaudu. Analüüsi tulemusena juhitakse õpilase tähelepanu teemadele ning probleemidele, mida eri asjastute kirjanikud on pidanud vajalikuks kujutada. Hilisemate kursuste käigus saab õpitule tuginedes luua paralleele, võrrelda ja leida erinevusi näiteks selles, mida on inimene väärtustanud ning kuidas on moraalsed tõekspidamised ja esteetilise maitsehoiakud aegade jooksul muutunud. Maailmakirjanduse arengulooga paralleelselt vaadeldakse kirjanduse kujunemist Eestis, pöörates tähelepanu sellele, kui lühikese ajaga on eesti kirjandus jõudnud maailmakirjanduse tasemele. Kursuse jooksul kinnistub arusaam, et eesti kirjandus ei ole eraldiseisev nähtus, vaid moodustab koos teiste maade autorite loominguga maailmakirjanduse terviku.</p>
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	<p>Õpilaste iseseisvumine, oma maailmapildi kujunemine ja valmisolek elus toime tulla; adekvaatse enesehinnangu kujunemine; iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamine; kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemine; arutlusoskuse arendamine; kirjanduse ühiskondliku, ajaloolise ja kultuurilise tähtsuse mõistmine ja kirjaniku kui looja väärtustamine</p>

Kursuse õppesisu	<p>20. sajandi maailmakirjanduse voolud ja suunad. Modernistlik luule. Sümbolism (Aleksandr Blok). Futurism (Vladimir Majakovski). Sürrrealism (Federico García Lorca). Akmeism (Anna Ahmatova). Modernistlik proosa (James Joyce või Franz Kafka või Marcel Proust või Knut Hamsun või Herman Hesse või Virginia Woolf või William Faulkner või Mihhail Bulgakov või Vladimir Nabokov või Kurt Vonnegut või Jerome David Salinger jt). „Kadunud põlvkond“ (Ernest Hemingway või Erich Maria Remarque). Eksistentsialism (Jean-Paul Sartre või Albert Camus). Modernistlik draama (Maurice Maeterlinck või Samuel Beckett või Eugène Ionesco või Tennessee Williams või Edward Albee jt). Maagiline realism, postmodernism (Jorge Luis Borges või Gabriel García Márquez või Umberto Eco jt)</p> <p>20. sajandi eesti luule. Noor-Eesti rühmituse euroopaliku kultuuri taotlus ja luuleuendus. Uusromantism. Gustav Suitsu sotsiaalne kujundlikkus. Ernst Enno sümbolistlikkus või Villem Ridala impressionistlikkus. Siuru rühmituse meelelisus. Tarapita ekspressionistlikkus. Marie Underi luuletemaatika arengusuundi. Henrik Visnapuu armu- ja isamaalüürika. Arbujate põhihoiakuid. Betti Alveri mõtte- ja väljenduselgus. Heiti Talviku nägemuslikkus. Pagulasluule tähtsamad autorid ja põhiteemad. Kalju Lepiku rahvuslikkus või Bernard Kangro mütopoesia. Ilmar Laabani või Andres Ehini sürrrealism. Stalinistlik luule. Sulaaja luule. Modernism 1960.-1970. aastate luules. Ain Kaalepi vormikultuur. Artur Alliksaare või Juhan Viidingu keelemängud. Kassetipõlvkond: illusioonid ja tegelikkus. Paul-Eerik Rummo valu ja tõetaotlus. Jaan Kaplinski harmooniaotsingud. Hando Runneli rahvuslikkus. Viivi Luige uussümbolism. Luule poliitiline alltekst. Doris Kareva või Indrek Hirve armastusluule.</p> <p>20. sajandi eesti proosa. Friedebert Tuglase uussümbolistlik novell või Peet Vallaku uusrealistlik novell. August Gailiti uusromantiline romaan. Anton Hansen Tammsaare romaanid. Pagulasproosa tähtsamad autorid ja teosed, žanrid ja põhiteemad: Gert Helbemäe või Bernard Kangro või Albert Kivikas või August Mälk või Karl Ristikivi või Valev Uibopuu või Arved Viirlaid või Helga Nõu jt. 1960.-1980. aastate proosa muutused. Mats Traadi talupojaromaanid. Jaan Krossi ajaloolised ja eluloolised romaanid. Proosa uuenduslikkus: sisemonoloog, eksistentsiaalsus, võõrandumine, grotesk. Mati Unt või Arvo Valton. 1970.-1980. aastate uus põlvkond. Mihkel Muti irooniline romaan. Olmerealism. 20. sajandi eesti draama. Eduard Vilde näidendid või August Kitzbergi draamad või Oskar Lutsu külakomöödia. Anton Hansen Tammsaare psühholoogilised draamad. 1960.-1970. aastate teatriuendus. Väärtuste kriis Enn Vetemaa näidendites. 1980. aastate vastupanuhoiakud. Ajalooajaloolised, rahvas, mälu ja identiteet Jaan Kruusvalli või Madis Kõivu näidendites. Mõisted absurdidraama, absurditeater,</p>
------------------	---

	akmeism, avangardism, eksistentsialism, ekspressionism, futurism, grotesk, imažism, impressionism, maagiline realism, modernism, pagulaskirjandus, postmodernism, sümbolism, sürrealism, uusromantism.
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse lõpul õpilane</p> <p>1) iseloomustab õppematerjalidele toetudes 20. sajandi kirjanduse, tähtsamaid voole ja žanre, autoreid ja nende teoseid;</p> <p>2) nimetab eesti kirjanduse tähtsamaid perioode, kirjanduslikke rühmitusi, olulisemaid autoreid ja nende teoseid; seostab eesti kirjanduslugu Euroopa kirjanduse perioodide, voolude ja suundadega, võrdleb poeetikaanalüüsile tuginedes kahte vabalt valitud kirjandusteost, tuues esile ühiseid ja eriomaseid jooni;</p> <p>3) mõistab ning hindab kirjandusteoste humaanseid, eetilisi ja esteetilisi väärtusi;</p> <p>4) on tervikuna läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt neli proosa- või draamateost, tunneb teoste ning nende autorite kohta üldises kultuuri- ja kirjandusloos.</p>
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt neli arvestuslikku tööd (loetud teose analüüs, kontrolltöö) või praktilist (loovtöö kirjandusliku alusteksti põhjal) või rühmatööd (rühmaarutelu).
Hindamiskriteeriumid	<p>Kursuse läbinud õpilane</p> <p>1) nimetab 20. sajandi kirjandusvoole, nende ajapiire ja tunnuseid;</p> <p>2) teab tähtsamaid autoreid, nende peateoseid ja žanre;</p> <p>3) tunneb eesti kirjanduse olulisemaid perioode, rühmitusi ja autoreid ning nende teoseid;</p> <p>4) oskab leida seoseid eesti kirjandusloo ja Euroopa kirjanduse voolude ja suundadega;</p> <p>5) mõistab kirjandusteoste eetilisi ja esteetilisi väärtusi; määratleb autorite ja nende teoste koha üldises kultuuri- ja kirjandusloos.</p>
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	<p>A. Nahkur „Kirjandus realismist postmodernismini“, J. Talvet „Maailmakirjanduse lugemik keskkoolile“; A. Nahkur „Antiigist postmodernismini. Gümnaasiumi lugemik“; J. Kaus "20. sajandi kirjandus"</p> <p>Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele</p>

G3 6. kursus „Uuem kirjandus“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Keel ja kirjandus
Kursuse pealkiri	„Uuem kirjandus“
Eelduskursused	„Kirjandus antiigist 19. sajandini“ ja „20. sajandi kirjandus“
Lõiming	Lõiming eesti keele, võõrkeelte, loodus- sotsiaal- ja kunstiainetega;
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	<p>Kursuse „Uuem kirjandus“ üks põhieesmärk on kaasaegse eesti kirjanduse (ja vähesemal määral ka väliskirjanduse) tutvustamine õpilastele, et gümnaasiumilõpetaja teaks olulisemaid kaasaegseid (eesti) kirjanikke ja teoseid, tunneks praegu tegutsevaid kirjandus-institutsioone ja kirjandusajakirju ning harjuks otsima ja jälgima teavet ilmuvast uudiskirjandusest. Kuna massimeedia mõju tänapäeva ühiskonnas on väga suur, siis vajab rõhutamist, et meedia tekitatud kuvandil olulisematest kirjanikest ja teostest ei pruugi olla mingit seost kirjandusteose esteetilise väärtusega. Kuna kirjandus on ka ühiskonnas toimuvate muutuste tundlik peegeldaja, siis aitab uuema kirjanduse kursus juhtida tähelepanu tänapäeva teemadele ja probleemidele, ärgitades õpilasi kaasa mõtlema ja kujundama oma arvamust. Kursuse mahust umbes viiendiku võib planeerida kõige uuematele teostele, mis on ilmunud viimase paari aasta jooksul. Õppesisus nimetatud autorid ja teosed on õpetaja jaoks eelkõige pidepunktid, millele arutlusteemades toetuda. Põhjalikumaks analüüsiks valib õpetaja vähemalt viis teost: kolm tänapäeva kirjanduse n-ö tähtteost, ühe luuletuskogu ja ühe värskelt ilmunud uudisteose. Kohustuslikuks lugemiseks mõeldud uudisteose võib valida nii õpetaja ettepanekul kui ka õpilase enda huvidest lähtudes. Teoseid tõlgendades on tähtis tekitada õpilastega diskussioon eetilistel ja esteetilistel teemadel, välistada üheseid hinnanguid ning näidata uue aja kirjanduse õnnestumisi ning vaieldavusi. Eelistatav on probleemipõhine ja isiklikku argumenteerimist õhutatav arutelu, mis käsitleb teoste kunstilisi ja moraalseid väärtusi. Seoses läbivate teemadega kohtutakse võimalusel mõne eesti kirjanikuga, külastatakse mõnd kirjandusüritust või vaadatakse teatris eesti kaasaegse draama uuslavastust.</p>
Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid	Õpilaste iseseisvumine, oma maailmapildi kujunemine ja valmisolek elus toime tulla; adekvaatse enesehinnangu kujunemine; iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamine;

	<p>kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemine; arutlusoskuse arendamine; kirjanduse ühiskondliku, ajaloolise ja kultuurilise tähtsuse mõistmine ja kirjaniku kui looja väärtustamine</p>
<p>Kursuse õppesisu</p>	<p>1980. aastad Eesti ühiskonnas ja kirjanduses. Murdepunktid Eesti lähiajaloos, vabadusvõitlus ja sõnavabadus. Kirjanikud vabadusvõitluse kandjatena (Lennart Meri, Arvo Valton, Hando Runnel jt). Pagulaskirjanduse avastamine Eestis, valgete laikude kõrvaldamine, ilmumata teoste avaldamine (Paul-Eerik Rummo, Uku Masing, Madis Kõiv jt). 1990. aastate alguse murrangulised muutused ühiskonnas ja kirjanduses. Kirjanduse roll tänapäeva ühiskonnas. Eesti nüüdisluule. Murranguaastate sõnavabadus. Luule sisulised, vormilised ja keelelised muutused. „põrandaalune“ ja punkluule: Merca, Liisi Ojamaa, Villu Tamme, Tõnu Trubetsky. Etnofuturism: Kauksi Ülle jt. Provokatiivne keeleluule: Karl Martin Sinijärv, Kivisildnik, Contra. Intertekstuaalne luule: Hasso Krull, Kalju Kruusa. Lauldav luule: Ott Arder, Jaan Tätte, Aapo Ilves. Sotsiaalne vabavärs: Kalev Keskküla, Asko Künnap, Jürgen Rooste jt. 21. sajandi luule otsingud: Kristiina Ehin, Maarja Kangro, François Serpent (fs), Triin Soomets, Elo Viiding, Tõnu Õnnepalu jt. Eesti nüüdisproosa. Uuema proosakirjanduse algus: Viivi Luik „Seitsmes rahukevad“ või „Ajaloo ilu“. Muutunud teemad ja vaatepunktid: Mati Unt „Õös on asju“ või Peeter Sauter „Indigo“ vm. Eneseotsingud ja moodsa tsivilisatsiooni hälbed: Emil Tode (Tõnu Õnnepalu) „Piiririik“ või Ene Mihkelson „Katkuhaud“ või Nikolai Baturin „Sõnajalg kivis“. Eestlaste paroodia ja eneseiroonia: Andrus Kivirähk „Rehepapp“ või Mihkel Mutk „Rahvusvaheline mees“ või Kaur Kender „Yuppiejumal“. Uusim lühiproosa: Tuglase novelliauhinna laureaadid; Jüri Ehlevest „Hobune eikusagilt“, Mehis Heinsaar „Vanameeste näppaja“, Ervin Õunapuu „Eesti gootika“; Jan Kaus või Eeva Park või Tarmo Teder jt. Uusim romaan: Tiit Aleksejev või Indrek Hargla või Rein Raud või Mari Saat jt. Võimalike maailmade kujutamine: Matt Barker või Indrek Hargla või Armin Kõomägi või Urmas Vadi jt. Memuaarid ja päevikud: Jaan Kaplinski või Tõnu Õnnepalu. Kirjanike veebipäevikud. Eesti nüüdisdraama. Uued teemad ja vaatepunktid näitekirjanduses. Filosoofiline draama: Madis Kõiv. Elulooline tragikomöödia: Mart Kivastik või Andrus Kivirähk. Inimsuhete psühholoogia: Jaan Tätte. Kirjanduslooline draama: Loone Ots või Jaan Undusk. Grotesk ja absurdikomöödia: Urmas Lennuk või Urmas Vadi. Uusim näitekirjandus. Kirjanduselu ja kirjanduse institutsioonid. Eesti Kirjanike Liit, Eesti Kirjanduse Selts, Eesti Kirjandusmuuseum, kirjanike muuseumid. Kirjandusväljaanded. Kirjanduspreemiad. Nobeli kirjanduspreemia. Kirjanduskriitika.</p>

	<p>Kirjanduse tõlkimine. Küberkirjandus. Kultus- ja hittkirjandus. Uuem maailmakirjandus.</p> <p>Luule: Guntars Godiņš „Öö päike“ või Harvey Lee Hix „Kindel kui linnulend“ jt. Proosa: Michael Cunningham „Tunnid“ või Jostein Gaarder „Sophie maailm“ või Yoko Ogawa „Majapidaja ja professor“ või Muriel Barbery „Siili elegants“ või David Mitchell „Varikirjas“ või Jari Tervo „Layla“ või Daniel Kehlmann „Maailma mõõtmine“ või Hanif Kureishi „Äärelinna Buddha“ või Doris Lessing „Kõige ilusam unelm“ või Cormack McCarthy „Tee“ või Ian McEwan „Laupäev“ või Toni Morrison „Armas“ või Haruki Murakami „Norra mets“ või Sofi Oksanen „Puhastus“ või Viktor Pelevin „Arvud“ või Arundhati Roy „Väikeste asjade jumal“ jt. Draama: Harold Pinter „Majahoidja“ jt. Mõisted absurdikirjandus, arvustus, etnofuturism, grotesk, hittkirjandus, intertekstuaalsus, iroonia, kultuskirjandus, küberkirjandus, memuaarid, paroodia, postmodernism, punkluule, vabavärs, veebikirjandus.</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse läbinud õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nimetab õppematerjalidele toetudes tähtsamaid uuema eesti kirjanduse autoreid ja nende teoseid, tunneb nüüdiskirjanduse peamisi arengusuundi; 2) analüüsib ning tõlgendab loetud kirjandusteoste sisu- ja vormivõtteid: nimetab teose teema, sõnastab probleemi ning peamõtte, iseloomustab tegevusaega ja -kohta, tegelaste suhteid, olustikku ja sündmustikku, kirjeldab sõnavaliku eripära ning stiili seoseid teksti sõnumiga; 3) analüüsib ja tõlgendab loetud luuletuste sisu ja vormivõtteid: nimetab teema ning põhimotiivid, iseloomustab kujundi- ja keelekasutust, riimi, rütmi, salmilisust või vabavärsilisust, kirjeldab meeolu ning sõnastab mõtte; 4) arutleb loetud uudisteoste üle, kujundab oma arvamuse ja loob seoseid varem loetuga; seostab loetut tänapäeva eluolu ja -nähtustega, iseenda, ühiskonna ning üldinimlike probleemide ja väärtustega; 5) on läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt kaks proosa- või draamateost eesti või maailmakirjandusest, ühe luuletuskogu ning ühe värskelt ilmunud uudisteose.
Hindamisviis	<p>Kursusehinde moodustavad vähemalt neli arvestuslikku tööd (loetud teose analüüs, kontrolltöö) või praktilist (loovtöö kirjandusliku alusteksti põhjal) või rühmatööd (rühmaarutelu).</p>
Hindamiskriteeriumid	<p>Kursuse läbinud õpilane</p>

	<p>1) teab nüüdiskirjanduse peamisi arengusuundi ja autoreid;</p> <p>2) nimetab loetud teose teema, sõnastab probleemi;</p> <p>3) arutleb väärtushinnangute üle;</p> <p>4) iseloomustab stiili;</p> <p>5) seostab loetut tänapäeva elunähtustega.</p>
<p>Õppekirjandus</p> <p>Õppematerjalid</p> <p>Lisamaterjalid</p> <p>Lingid</p>	<p>E. Annus jt „Uuem eesti kirjandus“, A. Nahkur „Kirjandus realismist postmodernismini“, M. Hennoste „Eesti kirjandus tekstides“ II osa, A. Nahkur „Antiigist postmodernismini. Gümnaasiumi lugemik“; J. Kaus "Uuem kirjandus"</p> <p>Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele</p>

G3 7. kursus „Kirjandus ja ühiskond“

Õppekava	RÕK valikkursus
Valdkond	Keel ka kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	„Kirjandus ja ühiskond“
Eelduskursused	„Kirjandus antiigist 19. sajandini“ ja „20. sajandi kirjandus“ ja „Uuem kirjandus“
Lõiming	Lõiming eesti keele, võõrkeelte, loodus- sotsiaal- ja kunstiainetega.
Õppetöö korraldus	35 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Kursuse „Kirjandus ja ühiskond“ eesmärk on asetada kirjandusteosed konkreetsemasse ühiskondlik-kultuurilisse, sealhulgas poliitilisse ja mõttevoolulisse konteksti: keskmes on kõik see, mis kirjandust ümbritseb ning inspireerib. Kirjandust vaadeldakse ühiskonnaolude taustal, kus tähtsat rolli mängivad ajastu olulisemad ideed ja suundumused, mis tingivad kirjanduse temaatika ning vormi. Kursus võimaldab arutleda kirjanduskaanoni ja bestsellerite problemaatika üle ning käsitleda suurele lugejaskonnale ahvatlevaid teoseid (menu- ja hittkirjandust). Et avardada pilti sõnakunsti võimalustest, tutvustab kursus mõningaid 20. sajandi mõttevoole, millel on oluline roll kirjandusruumi kujundamisel ja mis on mõjutanud nii kirjandusteoste sisu, väljendust kui ka vastuvõttu. Sissevaade võimaldab esitada valitud tekstide näitanalüüse, samuti mõnest mõttevoolust ajendatud tõlgendusvõimaluse lihtsamat rakendamist. Ilukirjandustekstide kõrval tuleb kursuse jooksul lugeda ka õppeteemadega seostuvat esseistikat ja kirjanduskriitikat.
Kursuse õppe- ja kasvatusesmärgid	Õpilaste iseseisvumine, oma maailmapildi kujunemine ja valmisolek elus toime tulla; adekvaatse enesehinnangu kujunemine; iseseisva õppimise ja koostööoskuste arendamine; kodanikuoskuste, -aktiivsuse ja -vastutuse väljakujunemine; arutlusoskuse arendamine; kirjanduse ühiskondliku, ajaloolise ja kultuurilise tähtsuse mõistmine ja kirjaniku kui looja väärtustamine.
Kursuse õppesisu	Kirjanduse ja ühiskonna omavahelised suhted. Kirjandus kui ühiskonna kajastaja ning peegeldaja. Kirjandusteksti eripära kui ühiskondlike olude peegeldus. Kirjanduse sidumine autori elulooga, selle asetamine ühiskondlik-poliitilistesse raamidesse. Kirjandusteose sünni mõjutavad tegurid. Kirjandusteos kui autori individuaalsuse ja maailmavaate, koolkondliku või

rühmitusliku kuuluvuse väljendaja. Kirjandusteose koostajast, rühmituses, traditsioonis ja rahvuskirjanduses. Lugeja maitse ning valikud. Kirjanduskaanon. Menu- ja hittkirjandus. Kirjandus ja poliitika. Poliitika kirjanduse iseloomu ja teemade määrana. Kirjandus ideoloogia levitamise teenistuses. Sotsialismiajastu kirjandus, nn sotsialistlik realism. Isikukultuslik kirjandus. Autori positsioon ühiskonnas: võimule vastanduvad, võimu toetajad, vaikijad. Keelatud autorid: pagulaskirjanikud (Bernard Kangro, Kalju Lepik jt), tõrjutud autorid (Betti Alver, Uku Masing, Artur Alliksaar jt), dissidendid (Aleksandr Solženitsõn, Johnny B. jt). Ideoloogiline tsensuur: keelatud raamatud ja käsikirjad (Albert Kivikas „Nimed marmortahvil“, Paul-Eerik Rummo „Saatja aadress“ jt). Keelatud teemad: rahvuslus (Hando Runneli luule jt), okupatsioon ja küüditamine (Valev Uibopuu „Keegi ei kuule meid“, Jaan Kruusvall „Pilvede värvid“ jt), metsavendlus (Ene Mihkelson „Katkuhaud“ jt), religioon (Ain Kalmus „Juudas“, Uku Masingu luule jt) jne. Kirjandusteoste varjatud sõnumid. Poliitilise situatsiooni kujutamine ja selle mõju inimesele (Joseph Brodsky luule; Mihhail Bulgakov „Koera süda“ või Viktor Pelevin „Omon Ra“ või David Michell „Pilveatlas“ . Düstopia (Aldous Huxley „Hea uus ilm“ või George Orwell „1984“ jt). Kirjandus ja mõttevoolud. (Süva)psühholoogiline kujutamiskirjandus (Margaret Atwood või William Faulkner jt). Eksistentsialismifilosoofia kirjanduses (Albert Camus või Jean-Paul Sartre). Idamaiste usundite vastukajad läänemaises kirjanduses: zen-budismi ja taoismi mõjud (Hermann Hesse „Siddhartha“ või Jerome David Salinger „Franny ja Zooey“ või Jaan Kaplinski luule jt). Naisvaatepunkt kirjanduses (Elfriede Jelinek või Doris Lessing jt). Postkolonialistlik vaatepunkt kirjanduses (Hanif Kureishi või Arundhati Roy või Salman Rushdie jt). New age'i eluviisi kajastusi ilukirjanduses. Esseistika ja arvustus. Essee olemus. Kirjandus- ja kultuurilooline essee. Teema ja kirjutamisviisi valik. Esseemeistrid (Umberto Eco, Stefan Zweig, Jaan Kaplinski, Viivi Luik, Lennart Meri, Hando Runnel jt). Raamatusarjad: „Eesti mõttelugu“, „Avatud Eesti raamat“ jt. Esseekogumikud: „Eesti mütoloogiad“, „Uued mütoloogiad“ jt. Kirjanduse uurimise võimalused ja probleemid. Kirjandusteaduse ja -kriitika mõiste ning uurimisobjekt. Kirjandusteose arvustus. Teose sisu- ning keele- ja stiilikeskne arvustus. Mõisted düstopia, eksistentsialism, essee, kirjanduskriitika, kirjandusteadus, menukirjandus, naisvaatepunkt, new age, postkolonialism, psühhoanalüüs, sotsialistlik realism, sõjaromaan, zen-budism, taoism, tsensuur, utoopia.

	Õpilane loeb vähemalt kolm pikemat proosa- või draamateost ning ühe luuletuskogu kursuse õppesisus nimetatud autoritelt.
Kursuse õpitulemused	<p>Kursuse läbinud õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) selgitab õppematerjalidele tuginedes kirjanduse ja ühiskonna omavahelisi suhteid, nimetades kirjandusteose sünni ja vastuvõttu mõjutavaid tegureid; 2) määrab vähemalt kahe kursuses käsitletud autori ja nende teoste kohta ajastus, rühmituses või rahvuskirjanduses; 3) toob loetud teksti(katkendi)le tuginedes näiteid ühiskonnaolude ja inimese kujutamise kohta, arutleb selle teema ja probleemide ning eetiliste ja esteetiliste väärtuste üle; 4) analüüsib kirjandusteost ühest 20. sajandi mõttevoolust lähtudes ning leiab tekstist vastava vaatepunkti kajastusi nii teemade, probleemide kui ka ideede tasandil; 5) on lugenud kirjandus- ja kultuuriloolist esseistikat, oskab kirjutada ilukirjandusteose põhjal essee; 6) on läbi lugenud vähemalt kolm terviklikku proosa- või draamateost ning ühe eesti autori luuletuskogu ja analüüsinud neid.
Hindamisviis	Kursusehinde moodustavad vähemalt kolm arvestuslikku tööd (loetud teose analüüs, kontrolltöö) või praktilist tööd (loovtöö kirjandusliku alusteksti põhjal) või rühmatööd (rühmaarutelu).
Hindamiskriteeriumid	<p>Kursuse läbinud õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskab selgitada kirjanduse ja ühiskonna vahelisi suhteid; 2) teab määrab vähemalt kahe kursuses käsitletud autori ja nende teoste kohta ajastus, rühmituses või rahvuskirjanduses; 3) oskab leida näiteid 20. sajandi mõttevoolude ja ühiskonnaolude kohta kirjanduses; 4) mõistab kirjandusteoste eetilisi ja esteetilisi väärtusi.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	<p>A. Nahkur „Kirjandus realismist postmodernismini“, J. Talvet „Maailmakirjanduse lugemik keskkoolile“; A. Nahkur „Antiigist postmodernismini. Gümnaasiumi lugemik“; J.Kaus "Uuem kirjandus"</p> <p>Lingid ja muu lisamaterjal vastavalt õpetaja äranägemisele</p>

Valikkursused

Kursus „Kirjandus ja film“

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Kirjandus ja film
Eelduskursused	puuduvad
Lõiming	Eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, meedia ja kommunikatsioon, kunst, muusika, sotsiaalsed
Õppetöö korraldus	35 tundi
Õpitulemused	Kursuse lõpus õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) kirjeldab üldjoontes filmi valmimise käiku; 2) tunneb filmi peamisi poetikavõtmeid; 3) mõistab filmikujutise tinglikkust, filmikujundit kui tähenduse kandjat, režissööri autorihoiakut ja sõnumit; 4) võrdleb kirjandusteost ning selle põhjal valminud filmi, lähtudes filmi- ja kirjanduse poetikast; 5) arutleb filmi ja kirjandusteose esteetika ning seal väljendatud eetiliste väärtushinnangute üle, sõnastab oma vaatamis- ja lugemiskogemuse; 6) kirjutab kirjandusteose katkendi põhjal lühistsenaariumi ning kadreerib selle; 7) kirjutab filmiarvustuse, kasutades kursuse jooksul õpitut ning hinnates filmis ja kirjandusteoses esil või varjul olnud väärtusi; 8) tunneb peamisi filmiliike ja iseloomustab filmikunsti arengusuundi; 9) teab eesti kirjanduse ainetel valminud väärtfilme.
Kursuse lühikirjeldus	Valikkursus „Kirjandus ja film“ keskendub kirjanduse ja filmi kokkupuutepunktile. Kursuse eesmärk on filmikeele (poetika) õpetamine ja õpilastele esmase ülevaate andmine sellest, kuidas film tänapäeval valmib. Seega taotletakse, et õpilane kursuse läbimise järel omab põhiteadmisi filmi olemusest ja vastuvõtust ning mõjust vaatajale ning tajub filmikeele poetikat kirjandusteoste tõlgendamisel. Õppeprotsessi kirjelduse aluseks on algselt Jüri Sillarti poolt loodud filmikursuse õppeprotsessi kirjeldus.

<p>Õppesisu ja õppe-tegevused</p>	<p>Valik käsitletavaid filme ja kirjandusteoseid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. „Georgica“, režissöör Sulev Keedus. Q Film, 1998. Stsenarist Madis Kõiv. 2. „Hukkunud alpinisti hotell“, režissöör Grigori Kromanov. Tallinnfilm, 1979. Boriss Strugatski ja Arkadi Strugatski jutustuse ainetel. 3. „Ideaalmaastik“, režissöör Peeter Simm. Tallinnfilm, 1980. Karl Helemäe jutustuse motiividel. 4. „Indrek“, režissöör Mikk Mikiver. Tallinnfilm, 1975. Anton Hansen Tammsaare romaani „Tõde ja õigus“ II osa põhjal. 5. „Karu süda“, režissöör Arvo Iho. Faama Film ja Cumulus Projekt, 2001. Nikolai Baturini samanimelise romaani ainetel. 6. „Kolme katku vahel“, režissöörid Virve Aruoja, Jaan Tooming. ETV, 1970. Jaan Krossi samanimelise romaani ainetel. 7. „Kõrboja peremees“, režissöör Leida Laius. Tallinnfilm, 1979. Anton Hansen Tammsaare samanimelise romaani ainetel. 8. „Mina olin siin“, režissöör René Vilbre. Studio Amrion, 2008. Sass Henno samanimelise jutustuse põhjal. 9. „Nimed marmortahvil“, režissöör Elmo Nüganen. OÜ Taska Productions, 2002. Albert Kivika samanimelise romaani ainetel. 10. „Nipernaadi“, režissöör Kaljo Kiisk. Tallinnfilm, 1983. August Gailiti „Toomas Nipernaadi“ ainetel. 11. „Põrgupõhja uus Vanapagan“, režissöörid Grigori Kromanov, Jüri Müür. Tallinnfilm, 1964. Anton Hansen Tammsaare romaani ainetel. 12. „Surma hinda küsi surnutelt“, režissöör Kaljo Kiisk. Tallinnfilm, 1977. Stsenarist Mati Unt. 13. „Sügisball“, režissöör Veiko Õunpuu. Kuukulgur Film, 2007. Mati Undi samanimelise lühiromaani ainetel. 14. „Tants aurukatla ümber“, režissöör Peeter Simm. Eesti Telefilm, 1987. Mats Traadi samanimelise romaani ainetel. 15. „Ukuaru“, režissöör Leida Laius. Tallinnfilm, 1973. Veera Saare samanimelise romaani ainetel. 16. „Viimne reliikvia“, režissöör Grigori Kromanov. Tallinnfilm, 1969. Eduard Bornhöhe jutustuse „Vürst Gabriel ehk Pirita kloostri viimased päevad“ ainetel. <p>Õppetegevuse käigus õpilane</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb õppesisus nimetatud teemaga seotud õpiku- jm teabetekste ning vaatab teemakohast visuaalset materjali (filmilõike), teeb loetust/vaadatust kokkuvõtte; • loeb läbi ühe filmi „stsenaarse paketi“: sünopsise, arenduse ja lõpliku stsenaariumi; • püüab mõista algidee realiseerumist läbi arenduse stsenaariumis (miks miski on stsenaariumist välja jäänud ja miks on mingeid momente lisatud);
-----------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • võrdleb originaalteost stsenaariumiga ja selle kaudu stsenaaristi ja režissööri nägemust originaalteosest; • püüab leida stsenaariumi kirjutamise aja/ajastu mõju interpretatsioonile (esmane võrdlus - stsenaarium ja valminud film). • loeb õppesisus nimetatud teemaga seotud õpiku- jm teabetekste ning vaatab teemakohast visuaalset materjali (eri filmide/filmilõikude kompilatsioon, illustreerimaks võimalikke lähenemisi filmi esteetikas - õppe DVD) ja teeb loetust/vaadatust kokkuvõtte; • jälgib filmi näidisanalüüsi - kuidas filmi vaadata, et märgata/näha ja teadvustada filmi väljendusvahendeid; • analüüsib valitud filmi esteetilisest, s.o väljendusvahendite aspektist nii kirjalikult kui ka suuliselt, illustreerib käsitlust valitud filmilõikude demonstratsiooniga ekraanil. <p>Arutlusteemasid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miks on hea kirjandusteose alusel raske teha head filmi? Kuidas erinevad raamat ja selle põhjal tehtud film. • Filmi väljendusvahendite märkamise olulisus. Filmi tõlgendusvõimaluste paljusus ja subjektiivsus. Esteetilisus kui filmi loomise oluline komponent. Esteetilisest sõnumi sõltuvus filmi väljendusvahenditest.
Hindamine	Hinnatakse õpiväljundite saavutamist lähtudes Koidula gümnaasiumi hindamise korras sätestatust.
Õppekirjandus Õppematerjalid Lisamaterjalid Lingid	Veebileht RRG stsenaariumikonkurss: http://stsenaariumikonkurss.weebly.com/abiks-stenaariumi-kirjutamisel.html Kuressaare ametikool: http://web.ametikool.ee/~heli.kakko/lava/?%C3%95ppematerjalid:Teatrietenduse_%C3%BClesehitus:Stsenaariumi_kirjutamine Filmitalgud: http://filmitalgud.blogspot.com/2011/03/stseeni-vormistamise-juhis.html Audiovideo Filmitalgud. Ilmar Raag: https://www.youtube.com/watch?v=7FcG9N45Bu0 Tekst

K. Rannaste, E. Kess. Loovtegevused kirjandustunnis.
www.oppekava.ee/images/c/cb/Link_47._Loovtegevused_kirjandustunnis.doc

Audiovideo

Film "Tants aurukatla ümber" I jagu. 1987. Eesti filmi andmebaas. -
<http://www.efis.ee/et/filmiliigid/film/id/409>

Kaadris: Tants aurukatla ümber. Eesti film 100.ERR 2012. -
https://www.youtube.com/watch?v=387_QuZagzY

Raimo Jõerand. Eesti filmi tüvi. Sirp 24.10.2014. -
<http://www.sirp.ee/s1-artiklid/film/eesti-filmi-tuvi/>

Dokumentaalne kino: reaalsus ja müüdid. Teater.Muusika.Kino.
09.2005.

Kursus „Riigeksami ettevalmistus“

Kursuse lühikirjeldus

Kursus keskendub riigeksamil vajaminevate osaoskuste kinnistamisele. Tutvutakse riigeksami hindamispõhimõtetega, analüüsitakse enda ja kaaslaste tekstimõistmise ja tekstilooime oskust. Analüüsitakse päevakohaseid meediatekste. Kursuse käigus korraldatakse kriitilisi õigekirjajuhtumeid ja pööratakse tähelepanu üldlevinud stiilivigadele.

Kursuse õppe- ja kasvatuseesmärgid

Õpilane:

- 1) valmistub eesti keele riigeksamiks;
- 2) keskendub tekstimõistmisele ja tekstilooimele;
- 3) keskendub keerukamate tekstide lugemisele, mõistmisele, analüüsimisele ja tõlgendamisele;
- 4) arendab võimet loovalt ja kriitiliselt oma mõtteid väljendada;
- 5) kinnistab eesti kirjakeelt.

Kursuse õppesisu

Teadlik kirjutamine. Kirjutamise eesmärk, adressaat, pealkiri, probleem, põhiidee. Teksti ainestik, materjali kogumine ja süstematiseerimine. Teema, selle varasemad käsitlused ja tahud. Teksti ülesehitus ja sidusus. Lõigu ülesanne (allteema, väide, selgitus, tõestus, järeldus, üldistus). Arutlev kirjutamine. Oma teksti toimetamine.

Võrdlemine, analüüsimine, üldistamine, järeldamine. Vormistamine. Arvustamine. Looimevargus ehk plagiaat.

Argumenteerimise strateegiad. Demagoogia vältimine.

Keele kasutusvaldkondade tüüpilised stiilivead. Levinumad stiilivead abiturientide riigeksamil. Õigekirjareeglite kinnistamine.

Kursuse õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb riigeksami eristuskirja;
- 2) mõistab ja analüüsib raskemaid alustekste;
- 3) loob tekste, sidudes omavahel eri liiki alustekste; 4) refereerib, tsiteerib, parafraseerib ning kasutab
- 4) viitamissüsteeme;
- 5) tunneb mõjutamise viise ja keelevahendeid,

- 6) argumenteerib, nõustub esitatud väidetega või
- 7) lükkab neid ümber nii suuliselt kui ka kirjalikus
- 8) tekstis;
- 9) oskab toimetada oma teksti.

Hindamisviis

Kursusehinde moodustavad kaks lugemisülesannet, kaks kirjutamisülesannet, üks eksami proovitöö. Rakendatakse õppimist toetavat hindamist ja õpilase enesehindamist.

Hindamiskriteeriumid

Õpilane:

1. Oskab analüüsida ja hinnata riigieksami lugemisülesande ja kirjutamisülesande vastust.
2. Oskab vältida eksamitöö tüüpilisi sõnavaliku-, vormivaliku- ja lausestusvigu.
3. On kinnistanud õigekirjareegleid.
4. Tunneb riigieksami eristuskirja.

Õppekirjandus, õppematerjalid, lisamaterjalid, lingid

- Kaldjärv „Argumendi jõud“; Kern, Võik “Korras keel, sobiv stiil, selge sõnum”;
- H. Puksand, M. Ross “Johannes 3”
- Kiin, A. Lunter, A. “Gümnaasiumi eesti õigekeele vihik”; eksamikogumikud jt.
- Innove Eksamid ja testid

Kursus „Draama“

1. Üldalused

Gümnaasiumi draamaringi ainekava koosneb 70-tunnilisest kursustest, mida võib rakendada ükshaaval, vabas järjestuses ja/või omavahel integreerituna.

2. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Gümnaasiumi draamaringist taotletakse, et õpilane:

- 1) Huvitub näitekunstist kui kunstiliigist;
- 2) Teab ja huvitub erinevatest näitekunsti liikidest;
- 3) Teab ja huvitub näitekunsti ajaloo alustest;
- 4) Tunnetab, teadvustab ja arendab läbi näitekunsti oma eneseväljendamise võimeid;
- 5) Mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt näitekunstiga seotud tegevuste kaudu;
- 6) Teab, teadvustab ja arendab erinevaid näitlemistehnikaid;
- 7) Teab, teadvustab ja arendab analüütilist mõtlemist;
- 8) Teab, teadvustab ja kasutab põhjus-tagajärg printsiipi näitetehnikas;
- 9) Arendab läbi ühistegevuse sotsiaalseid võimeid ja suhtlemisoskust;
- 10) Oskab seostada näitekunsti teiste eluvaldkondadega;
- 11) Teab näitekunsti ja sellega seonduvate valdkondade edasiõppimise võimalusi.

3. Õppeaine kirjeldus

Draamaringi ülesandeks on toetada õpilase eneseväljendamise oskuse ning analüüsivõime arengut praktilise õppe kaudu. Näitekunsti alustalad on tihedalt seotud psühholoogiaga, läbi mille tutvub õpilane erinevate isiksusetüüpide ning nende mõtte- ja käitumismaneeridega. Draamaringis õpitakse looma tegelaskujusid, analüüsides nii tegelaskuju sotsiaalset kui ka psühholoogilist tausta ja luues selle põhjal põhjus-tagajärg printsiipi kasutades terviklik karakter. Draamaringis kasutavad õpilased kõverpeegli meetodit üksteise arendamiseks ja tagasiside andmiseks. Oluline osa poolaasta ja aastalõpu eksamid, mis tagavad õpilasele loomise ja esinemiskogemuse.

Valikõppeained. Draama				
Aste	Õppesuund	Kursused		
G1	kõik suunad	1.	Draama	KÕ
G2				
G3				

4. Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Kursuse tegevus on planeeritud kooli päevakava osana ja viiakse läbi selleks sobivates ruumides. Draamaringi kontakttunnid toimuvad kord nädalas, kestusega 90 minutit.

Õppetegevus õppeaasta lõikes kavandatakse nn kasvavas järjekorras. Õppeaastat alustatakse baasoskuste arendamisega põimides omavahel füüsilise eneseväljenduse ja improvisatsiooni tehnikad ning stsenaariumi koostamise. Alustatakse sõnatu teatri tegemisega - kujutlevate asjadega mängimine, sõnatu etüüdi stsenaariumi loomine, ruumitunnetus, tegevuste analüüs. Seejärel lisandub sõnaline improvisatsioon, kus etteantud stsenaariumi põhjal tuleb suhestuda kaasõpilaste tegelaskujude ja karakteriga. Poolaasta eksamiks valmistab õpilane kas füüsilise eneseväljenduse või sõnalise etüüdi video. Teisel pool aastal tegeletakse käsikirja põhjal etenduse kokkupanekuga, mis hõlmab põhjaliku tegelaskuju analüüsi (sh sotsiaalne taust, minapilt, suhestumine kaastegelastega jne). Nädala lõikes planeeritakse tegevused toetamaks poolaasta või aastalõpu eksamit ja õpilaste arengut.

5. Füüsiline õpikeskkond

Draamatunnid toimuvad ruumis, kus on olemas lava.

6. Hindamise alused

Õpitulemusi hinnates lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest.

Draamaringis hinnatakse õpilase tööpanust ja tema individuaalset arengut, õpilase teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi; harjutus- ja loomeprotsessides osalemist ning iseseisva mõtlemise ja analüüsi võimet.

Draamaringis on soovituslik kasutada pigem protsessipõhist suulist ja/või kirjalikku sõnalist hindamist või tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Hindamise aluseks on soovitatav võtta erinevaid õpitulemuste kontrollimise vorme (praktiline töö, praktiline tund, eneseanalüüs, essee jne). Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamismeetodeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Kursusekava

Õppekava	KÕK (kooli õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus	Draama
Eelduskursused	Puuduvad

Lõiming	Lõimumine praktiliselt kõigi õppeainetega.
Õppetöö korraldus	70 tundi
Õpitulemused	Gümnaasiumi draamaringi ainekava mooduli läbinud õpilane <ul style="list-style-type: none"> 1. Teab füüsilise eneseväljenduse põhimõtteid. 2. Oskab koostada lühistsenaariumit. 3. Oskab koostada tegelaskuju analüüsi. 4. Oskab valmistuda etenduse andmiseks. 5. Oskab ootamatus olukorras improviseerida.
Kursuse lühikirjeldus	Kursusel tutvutakse erinevate näitlemistehnikatega; tegelaskuju analüüsi põhimõtetega; stsenaariumi koostamise algtõdedega. Õppetöö sisu lähtub õpilaste eelnevatest teadmistest ja oskustest, mis neil on enne kursuse algust.
Õppesisu ja õppetegevused	Füüsiline eneseväljendus: <ul style="list-style-type: none"> 1. Õpib kasutama enda keha mõtete ja loo edasiandmiseks; 2. Õpib kasutama kujutletavaid esemeid füüsilise täpsusega (eseme kuju, suurus ja kaal); 3. Õpib tunnetama kujutletavat ruumi, milles ta liigub (mis esemed on ruumis, kus need asetsevad, nende möödud); 4. Õpib looma füüsilise eneseväljenduse etüüdi stsenaariumit; 5. Loob füüsilise eneseväljenduse etüüdi. 6. Improvisatsioon: 7. Õpib pidama ettekirjutamata dialoogi; 8. Õpib reageerima ootamatule olukorrale; 9. Osaleb improvisatsioonilistes harjutustes. 10. Etendus: 11. Õpib analüüsima tegelaskuju (sotsiaalsetaust, karakter jne); 12. Õpib ruumis suhestuma teiste tegelaskujudega; 13. Õpib hääletegemise tehnikaid; 14. Õpib andma tagasisidet kaasõpilastele; 15. Õpib analüüsima enda edusamme; 16. Osaleb etenduse avalikul esitamisel.
Hindamine	Õpitulemusi hinnates lähtutakse gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlest.

	<p>Draamaringis hinnatakse õpilase tööpanust ja tema individuaalset arengut, õpilase teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi.</p> <p>Kohustuslik on sooritada poolaasta ja aastalõpu eksam (vastavalt siis füüsilise või sõnalise eneseväljenduse video ning etenduses osalemine).</p>
<p>Õppekirjandus</p> <p>Õppematerjalid</p> <p>Lisamaterjalid</p> <p>Lingid</p>	<p>Selguvad õppeprotsessi käigus.</p>

Kursus „Väitlemine“

Õppekava	RÕK (riiklik õppekava)
Valdkond	Eesti keel ja kirjandus
Kursuse nimetus/pealkiri	Väitlemine
Eelduskursused	puuduvad
Lõiming	Sotsiaalsained, loodusained, humanitaarained
Õppetöö korraldus	70 tundi
Kursuse lühikirjeldus	Väitluse valikkursusega taotletakse õpilase argumenteerimisoskuste arengu toetamist võistlusväitluse vormi omandamise ja praktiseerimise kaudu. Kursus on suulise keskendub suulise eneseväljenduse, eesmärgistatud kuulamise ja argumenteeritud esinemise ning tagasiside arendamisele. Kursuse jooksul omandatakse peamised argumenteerimise ja võistlusväitluse baasoskused eesmärgiga neid oskuseid praktiseerida Eesti keskkoolide meistrivõistluste sarjas. Nõnda on kursuse osaks osaleda väitlusvõistlustel kogu aasta vältel, erinevatel teemadel nii ettevalmistatud kui improvaitluste vormis.
Kursuse õppe- ja kasvatusesmärgid	Väitluskursusega taotletakse, et Pärnu Koidula Gümnaasiumi õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb tüüpilisi suhtlusolukordi, kõne liike ning avalikule esinemisele esitatavaid nõudmisi; 2) argumenteerib veenvalt ja oskab kaitsta oma seisukohti; 3) moodustab ja esitab teemakohaseid küsimusi; 4) tunneb levinumaid väitlusformaate (KK-formaat; BP-formaat) 5) koostab iseseisvalt ja koostöös kaaslastega väitluskaasuseid; 6) jälgib tolerantselt ja kriitiliselt diskussiooni ning annab tagasisidet; 7) osaleb väitlusvõistlustel.
Kursuse õppesisu	Argumenteerimine Argumendi roll suhtluses, suhtlustõkked, kriitiline kuulamine, perfieerne ja tsentraalne infotöötlus,

	<p>argumendi mudelid, argumenteeritud tekstiloome, argumendile vastamine, ümberlükkamine, taastugevdamine.</p> <p>Väitlemine</p> <p>Väitluseetika, väitlemise põhilised vormid, KK-formaat, BP-formaat; PF-formaat, LD-formaat, kaasuse koostamine, vahemärkused, ümberlüked, strateegi loomine.</p> <p>Kõnelemine</p> <p>Kõne osad, stiil ja parakeel, kehakeel. Kõne ettevalmistus ja praktilised nipid. Kõnede hindamine ja tagasisidestamine</p>
Kursuse õpitulemused	<p>Argumenteerimine</p> <p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mõistab argumenteerimise vajalikkust ja rolli; 2) oskab moodustada argumenti, kasutades erinevaid argumenteerimise mudeleid; 3) tunneb kõnes ja tekstis ära argumendi osad ja oskab neid hinnata; 4) oskab argumenteeritult vastata esitatud seisukohtadele; <p>Väitlemine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb väitluseetika olulisemaid põhimõtteid; 2) tead levinumate väitlusformaatide reegleid; 3) oskab koostada väitluskaasust erinevatel teemadel. <p>Kõnelemine</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tunneb kõne koostamise põhimõtteid; 2) jälgib teadlikumalt tagasisidet; 3) väldib levinumaid vigu kõnelemisel.
Hindamisviis	<p>Kursust hinnatakse mitteeristavalt - Arvestatud/mittearvestatud. Kursusehinde arvestatuks lugemiseks, peab õpilane kooliaasta vältel osalema vähemalt kahel väitlusvõistlusel kõigis voorudes.</p>
Hindamiskriteeriumid	<p>Hindamisel ei võeta arvesse võistluste tulemust.</p>
Õppekirjandus	<p>Väitluseltsi õppematerjalid lehel www.argument.ee.</p>
Õppematerjalid	

Lisamaterjalid	
Lingid	